

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**AİLE İÇİ İLETİŞİMİN DUYGUSAL İSTİSMAR VE PSİKOLOJİK ESNEKLİK
İLE İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zübeyde KURT

**Lefkoşa
Ocak, 2025**

Zübeyde KURT

**AİLE İÇİ İLETİŞİMİN DUYGUSAL
İSTİSMAR VE PSİKOLOJİK
ESNEKLİK İLE İLİŞKİSİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2025

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**AİLE İÇİ İLETİŞİMİN DUYGUSAL İSTİSMAR VE PSİKOLOJİK ESNEKLİK İLE
İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zübeyde KURT

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ezgi ULU**

**Lefkoşa
Ocak, 2025**

Onay

Zübeyde KURT tarafından hazırlanan “Aile İçi İletişimin Duygusal İstismar ve Psikolojik Esneklik İle İlişkisinin Değerlendirilmesi” başlıklı bu çalışma, 17/01/2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Yeterlik Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Adı – Soyadı

İmza

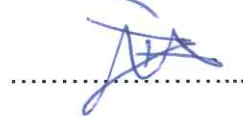
Jüri Başkanı:

Doç. Dr. Sengül Baydar

Jüri Üyesi:

Yrd. Doç. Dr. Bingül Harmancı

Danışman:

Doç. Dr. Ezgi ULU

Anabilim/ Anasanat Dalı Başkanı Onayı

17/01/2025

Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ

Ünvan, Ad-Soyad

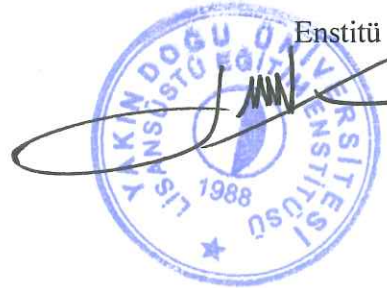
Anabilim/Anasanat Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

...../...../ 20...

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer

Enstitü Müdürü

Etik İ kelere Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz Şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Zübeyde KURT

.../.../2025

Teşekkür

Bu çalışmamda, her türlü bilgi ve deneyimiyle bana rehberlik eden danışmanım ve değerli hocam Doç. Dr. Ezgi ULU'ya en içten teşekkürlerimi sunarım. Kendisi, projeye olan katkılarıyla benim için büyük bir ilham kaynağı olmuştur. Uzun süren bu süreçte sağladığı yönlendirmeler ve destekleri, çalışma sürecimi son derece verimli hale getirmiştir.

Ayrıca, yaşamımın her aşamasında olduğu gibi, bu çalışma boyunca da bana büyük bir moral, sevgi ve destek sunan sevgili aileme en derin teşekkürlerimi iletmemde büyük bir etken olmuştur.

Son olarak, proje çalışmam süresince bana güvenen ve destek veren tüm dostlarıma da teşekkür etmek istiyorum. Sizlerin desteği, bu sürecin benim için daha anlamlı ve keyifli hale gelmesini sağladı. Her birinize katkılarınız için minnettarım.

Zübeyde KURT

Özet

Aile İçi İletişimin Duygusal İstismar ve Psikolojik Esneklik İle İlişkisinin Değerlendirilmesi

Zübeyde KURT
Yüksek Lisans Klinik Psikoloji Anabilim Dalı
01-2025, 83 sayfa

Bu çalışmanın amacı, aile içi iletişimin algılanan duygusal istismar ve psikolojik esneklik ile ilişkisini değerlendirmektir. Araştırmada, nicel yöntemler arasında yer alan ilişkisel yöntem tercih edilmiştir. Çalışmanın evreni, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaşayan bireylerden oluşmaktadır. Örneklem ise uygun örnekleme modeliyle belirlenmiş ve 18 yaş ve üzeri 391 kişiden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak, Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Aile İçi İletişim Kalıpları Ölçeği, Yetişkinler İçin Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği ve Psikolojik Esneklik Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma bulguları, aile içi iletişim ile diyalog ve uyum yönelimi arasında pozitif ilişkiler olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, aile içi iletişim düzeyi arttıkça algılanan duygusal istismarın da arttığını göstermektedir. Ayrıca, algılanan duygusal istismar ile psikolojik esneklik arasında da pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır; bu da algılanan duygusal istismar düzeyi arttıkça psikolojik esnekliğin de arttığını göstermektedir. Psikolojik esneklik ile aile içi iletişim, diyalog ve uyum yönelimi arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler gözlemlenmiştir. Bu durum, aile içi iletişim düzeyi arttıkça bireylerin psikolojik esnekliğinin de artacağını göstermektedir. Aile içi iletişim ile psikolojik esnekliğin alt boyutları olan bağlamsal benlik, ayrışma ve değerler doğrultusunda yaşam arasında anlamlı ve pozitif ilişkiler mevcuttur. Ancak, aile içi iletişim ile kabul arasında negatif ve anlamlı bir ilişki gözlemlenmiştir; aile içi iletişim düzeyi arttıkça bağlamsal benlik, ayrışma ve değerler doğrultusunda yaşam düzeyleri artarken kabul düzeyinin azaldığı görülmüştür. Bu doğrultuda, aile üyeleri arasında etkili iletişim becerilerinin geliştirilmesi amacıyla düzenli atölye çalışmaları ve seminerlerin gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Bu etkinliklerde, bireylerin duygusal deneyimlerini ifade etme, aktif dinleme ve empati kurma gibi iletişim becerilerine odaklanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *aile içi iletişim, duygusal istismar, psikolojik esneklik*

Abstract

Evaluation of the Relationship of Family Communication with Emotional Abuse and Psychological Resilience

Zübeyde KURT

MSc, Department of Clinical Psychology

01-2025, 83 pages

The aim of this study is to evaluate the relationship between family communication and perceived emotional abuse and psychological resilience. In the study, the relational method, which is among the quantitative methods, was preferred. The population of the study consists of individuals living in the Turkish Republic of Northern Cyprus. The population of the study consists of individuals living in the Turkish Republic of Northern Cyprus. The sample was determined by convenience sampling model and consisted of 391 individuals aged 18 and over. Socio-Demographic Information Form, Domestic Communication Patterns Scale, Perceived Emotional Abuse Scale for Adults and Psychological Resilience Scale were used as data collection tools. The findings of the study reveal that there are positive relationships between intra-familial communication and dialogic and adaptation orientation. This indicates that as the level of communication within the family increases, perceived emotional abuse also increases. There is also a positive and significant relationship between perceived emotional abuse and psychological flexibility, which indicates that as the level of perceived emotional abuse increases, psychological flexibility also increases. Positive and significant relationships were observed between psychological flexibility and intra-familial communication, dialog and adaptation orientation. This indicates that as the level of communication within the family increases, psychological flexibility of individuals will also increase. There are significant and positive relationships between intra-familial communication and the sub-dimensions of psychological flexibility, namely contextual self, dissociation and living in line with values. However, a negative and significant relationship was observed between intra-familial communication and acceptance; as the level of intra-familial communication increased, the levels of contextual self, dissociation and living in line with values increased while the level of acceptance decreased. Accordingly, it is recommended to organize regular workshops and seminars to develop effective communication skills among family members. These activities should focus on

communication skills such as expressing individuals' emotional experiences, active listening and empathizing.

Keywords: *family communication, emotional abuse, psychological resilience*

İçindekiler

Onay	i
Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı	ii
Teşekkür	iii
Özet.....	iv
Abstract.....	v
İçindekiler	vii
Tablolar Listesi.....	x
Kısaltmalar	xi

BÖLÜM I

Giriş	1
Problem Durumu	3
Araştırmanın Amacı	4
Alt Amaçlar.....	4
Araştırmanın Önemi	4
Sınırlılıklar.....	5
Tanımlar	5

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	6
Ailenin Tanımı	6
Aile İçi İletişim.....	6
Aile İçi İletişim Kalıpları	8
İstismar Kavramı	9
Duygusal İstismar.....	10
Yetişkinlerde Duygusal İstismar	12
Duygusal İstismarın Sonuçları	13
Psikolojik Esneklik.....	14
Kabul ve Kararlılık Terapisi	14
İşlevsel Bağlamsalcılık	15
İlişkisel Çerçeve Kuramı	15
Psikolojik Esneklik Modeli	16
Bilişsel Ayırışma/ Bilişsel Birleşme	16

Şimdiki An'la Esnek Temas/Geçmiş ve Geleceğin Baskınlığı	17
Kabul Yaşantısal Kaçınma.....	17
Bağlamsal Benlik.....	17
Değerler/Değerlerden Uzaklaşma.....	18
Değer Odaklı Eylem/Kaçınma.....	19
İlgili Araştırmalar	19

BÖLÜM III

Yöntem	23
Araştırmanın Modeli	23
Evren ve Örneklem.....	23
Veri Toplama Araçları.....	24
Kişisel Bilgi Formu.....	25
Aile içi İletişim Kalıpları Ölçeği (AİKÖ).....	25
Yetişkinler İçin Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği (YİADIÖ).....	25
Psikolojik Esneklik Ölçeği (PEÖ)	26
Veri Toplama Süreci	27
Veri Analizi	27
Çalışma Planı.....	28

BÖLÜM IV

Bulgular.....	29
----------------------	-----------

BÖLÜM V

Tartışma.....	38
----------------------	-----------

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler.....	45
Sonuç	45
Öneriler.....	46
Araştırmacılara Yönelik Öneriler	46
Klinisyenlere Yönelik Öneriler.....	47
Kaynakça	48
Ekler	59

Ek-1 Aydınlatılmış Onam Formu	59
Ek-2 Bilgilendirme Formu	60
Ek-3 Sosyo-Demografik Bilgi Formu	61
Ek-4 Aile İçi İletişim Kalıpları Ölçeği	62
Ek-5 Yetişkinler İçin Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği.....	63
Ek-6 Psikolojik Esneklik Ölçeği	64
Ek-7 Ölçek İzinleri	65
Ek-8 Özgeçmiş	68
Ek-9 İntihal Rapor Oranı	69
Ek-10 Etik Kurul Onay Formu	70

Tablolar Listesi

Tablo 1. Katılımcıların Tanıtıcı (Kişisel) Bilgilerine Göre Dağılımı.....	23
Tablo 2. Katılımcıların Aile İçi İletişim Ölçeği, Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği ve Psikolojik Esneklik Ölçeği Puanlarına Ait Betimsel Değerler.....	27
Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Aile İçi İletişim Ölçeği ve Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	29
Tablo 4. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Aile İçi İletişim Ölçeği ve Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	30
Tablo 5. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Aile İçi İletişim Ölçeği ve Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	31
Tablo 6. Katılımcıların Anne Eğitim Durumlarına Göre Aile İçi İletişim Ölçeği ve Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	32
Tablo 7. Katılımcıların Baba Eğitim Durumlarına Göre Aile İçi İletişim Ölçeği ve Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	34
Tablo 8. Katılımcıların Aile İçi İletişim Ölçeği, Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği ve Psikolojik Esneklik Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Korelasyon Katsayıları	35
Tablo 9. Katılımcıların Aile İçi İletişim Ölçeği ve Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği Puanlarının Psikolojik Esneklik Ölçeği Puanlarını Yordama Durumu.....	37

Kısaltmalar

AİKÖ	:Aile içi İletişim Kalıpları Ölçeği
KKT	:Kabul ve kararlılık terapisi
KKTC	:Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
PEÖ	:Psikolojik Esneklik Ölçeği
SPSS	:Sosyal Bilimler için İstatistik Programı
TÜİK	:Türkiye İstatistik Kurumu
YİADİÖ	:Yetişkinler İçin Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği

BÖLÜM I

Giriş

Aile yapısı, bireyin toplumsal hayata ilk adımını attığı ve sosyal becerilerini kazandığı temel bir kurum olarak kabul edilmektedir. Bireyler, yaşadıkları toplumun değerlerini, inançlarını ve davranış kalıplarını aile ortamında öğrenmektedirler. Her yeni deneyim ve bilgi, çocuğun yaşama adaptasyonu için bir hazırlıktır. Aile ortamı, karşılaşılan güçlüklerle mücadele etme ve sorunları çözme becerilerinin ilk öğretildiği yerdir (Bornstein, 2019). Aile, bireyin kişilik gelişiminin şekillendiği, sosyal ilişkilerinin pekiştiği ve toplumsal yaşama hazırlandığı bir mekân olarak önem taşımaktadır. Aile, toplumun temel taşıdır ve devletin yapılanmasında kritik bir role sahiptir. Aynı zamanda, farklı işlevlere ve türlere sahip, toplum içinde aktif bir rol üstlenen sosyal bir kurumdur. Her toplumda farklı anlamlar yüklenen ve belirli normlar çerçevesinde işleyen bir yapıdır. Tarih boyunca, aile kurumu çeşitli evrimler geçirerek günümüzdeki formuna ulaşmıştır (Sayın, 2020).

İletişim, bireyin gelişiminde, karakter yapısında ve zeka kapasitesinde pozitif bir etkiye sahip olup modern çağın en temel ihtiyaçlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Kendini gerçekleştirmenin yolu, etkili iletişim yeteneklerine sahip olmaktan geçmektedir. İletişim tanımları üzerine yapılan çalışmalar, zamanla iletişim araçlarından insanlar arası etkileşime doğru bir kayma göstermiştir. İletişim, en genel haliyle, bilginin paylaşılma süreci olarak görülmektedir. Bu süreç, bilgiyi yayma, öğretme, eğlendirme, etkileme veya sadece kendini ifade etme amacı taşıyabilir; temelde bilgiye dayalı bir eylemdir (Littlejohn ve Foss, 2021; West ve Turner, 2020). İnsanlar, iletişim yoluyla diğer bireylerle, fikirlerle ve durumlarla bağlantılar kurmaktadır (Erdoğan, 2002). İletişimin bireyler için önemi nedeniyle araştırmacılar genellikle çalışmalarını bireysel iletişim üzerine odaklamışlardır. Lazar, kişiler arası iletişimi, insan iletişiminin temeli olarak görmüş ve bireylerin birbirlerini anlamalarını sağlayan etkileşimler olarak tanımlamıştır (Lazar, 2001).

Duygusal istismar, bireyin sözlü ve davranışsal iletişim yoluyla maruz kaldığı zarar verici etkileşimlerin bir türüdür. Bu tür istismar, bireyin temel duygusal gereksinimlerinin göz ardı edilmesi ve onur kırıcı ifadelerle karşılaşması sonucu, psikolojik olarak derin izler bırakabilmektedir. Polat'ın (2016) tanımına göre, duygusal istismar; zorbanın, mağduru aşağılayıcı ifadeler kullanarak ve toplumsal normlara aykırı davranışlar sergilemeye iterek uyguladığı psikolojik baskı olarak nitelendirilebilmektedir. Orhaner (2018) ise bu durumu, bireyin temel duygusal

gereksinimlerinin ihmal edilmesi ve onları rahatsız edici sözlü saldırılara tabi tutarak, yaşadıkları sosyal çevrede huzursuzluk ve rahatsızlık hissetmeleri olarak açıklamaktadır. Bu tanımlamalar, duygusal istismarın sadece fiziksel olmayan, aynı zamanda zihinsel ve duygusal boyutları da kapsayan karmaşık bir olgu olduğunu vurgulamaktadır. Duygusal istismarın diğer istismar türlerinden farkı, somut belirtilerinin olmaması ve gözlemlenmesinin zorluğudur. Fiziksel veya cinsel istismarın aksine, duygusal istismarın izleri doğrudan görülemez ve bu nedenle tespiti daha zordur. Duygusal istismarın uzun vadede bireyin yaşam kalitesi üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceği düşünülmektedir (Siyez, 2003).

Psikolojik esneklik, bireylerin anlık deneyimlerle tam bir temas içinde olmalarını ve değer odaklı eylemler gerçekleştirebilmeleri için davranışlarını uygun şekilde ayarlayabilmelerini ifade etmektedir (Hayes vd., 2006). Ramaci ve diğerleri (2019) ise psikolojik esnekliği, istenmeyen duygular ve düşünceler dahil, tüm içsel deneyimlerin farkında olmayı ve bu deneyimleri değerlerle uyumlu bir şekilde kucaklamayı gerektiren bir süreç olarak açıklamaktadır. Psikolojik esneklik, kişinin yaşamındaki zorlukları kabullenmesi, değerlerine uygun seçimler yapması ve bu değerlere bağlı kalarak hareket etmesi ile mümkündür (Blackledge vd., 2009). Ayrıca bireyin yaşamındaki engellerin farkında olması, bu engelleri değiştirmeye çalışmaktan vazgeçmesi ve yaşamında anlam ve değer attığı alanlara yönelmesi ile de ilişkilendirilmektedir. Psikolojik esneklik, bireyin zorlayıcı duygusal deneyimlere karşı açıklığını ve bu deneyimlerin ortasında bile yaşamını değerlerine uygun bir şekilde sürdürebilme kapasitesini ifade etmektedir. Bu yetenek, kişinin acı verici olaylara karşı direncini ve bu olaylar karşısında yaşamını anlamlı bulduğu yönlerde ilerletebilme becerisini göstermektedir. Psikolojik esneklik, aynı zamanda, anın bilincinde olma ve bu bilinçle hareket etme yeteneği olarak da tanımlanabilmektedir. Bu, kişinin içsel deneyimlerini daha net bir bakış açısı ile görebilmesini sağlamaktadır (Gaukroger, 2018; Sandoz vd., 2011). Yapılan araştırmalar, psikolojik esnekliğin ruh sağlığı üzerindeki pozitif etkilerini ortaya koymaktadır (Lucas ve Moore, 2020). Harris (2016), psikolojik esnekliğin geliştirilmesiyle yaşamın anlam ve kalitesinin arttığını belirtmektedir. Karakuş (2020) ise yüksek psikolojik esnekliğe sahip bireylerin yaşamdan daha fazla tatmin aldıklarını ifade etmiştir.

Problem Durumu

İstismar, fiziksel ve duygusal boyutlarda incelenilmekte ve bu iki boyutun etkileşimi, özellikle psikolojik istismarın bireyin duygusal refahı üzerindeki derin etkisiyle dikkat çekmektedir (Murty vd., 2003). Psikolojik istismar, fiziksel istismardan daha belirgin bir şekilde “duygusal iyi oluş” üzerinde zararlı sonuçlar doğurabilmektedir (Katz ve Arias, 1999; Karakurt ve Silver, 2013). İstismarın psikolojik yönleri göz önünde bulundurulduğunda, mağdurların sosyal ilişkilerde önemli güçlükler yaşadığı ve sağlıklı bireylere kıyasla psikopatolojik rahatsızlıklara daha yatkın oldukları tespit edilmiştir (Branstetter vd., 2008).

Duygusal ve psikolojik istismar, çocukların zihinsel gelişimi, kişilik yapıları ve kimlik oluşumları üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Bu tür istismarlar, çocuklarda savunmacı davranış biçimlerinin yanı sıra bilinçli veya bilinçdışı saldırgan tutumların ortaya çıkmasına yol açabilmektedir (Glaser, 2002). Özellikle annelerin uyguladığı duygusal istismar, bireylerin duygularını ifade etme ve yönetme yeteneklerini önemli ölçüde etkileyebilmektedir (Graham vd., 1997). Araştırmalar, ebeveynlerin, özellikle annelerin, ihmal ve istismar davranışlarının çocuklar üzerindeki uzun vadeli etkileri olduğunu göstermektedir. Bir anne çocuğunun temel ihtiyaçlarını göz ardı ederse veya daha kötüsü, kendi ihtiyaçlarını karşılamak için çocuğunu duygusal olarak sömürürse, bu durum çocuğun güven duygusunu, süreklilik ve tutarlılık ihtiyacını ve duygusal ifade özgürlüğünü ciddi şekilde baltalayabilmektedir. Bu, temelde sömürücü bir ilişki biçimidir ve çocuğun sağlıklı bir duygusal gelişimden mahrum kalmasına neden olmaktadır (Miller, 2015).

Aile içi iletişim, bireylerin psikolojik sağlığı ve genel yaşam kalitesi üzerinde derin etkiler yaratmaktadır. İletişim biçimleri, aile üyeleri arasındaki duygusal bağları güçlendirebileceği gibi, olumsuz iletişim yöntemleri duygusal istismara yol açarak bireylerin psikolojik esnekliklerini olumsuz yönde etkileyebilir (Hamon vd., 2012). Duygusal istismar, bireylerin kendine güven, benlik saygısı ve duygusal denge üzerinde yıkıcı etkiler yaratmakta olup, uzun vadede ciddi psikolojik sorunlara neden olabilir (Doyle, 2001). Psikolojik esneklik ise bireylerin stres ve zorluklarla başa çıkma kapasitesini belirleyen kritik bir yetenektir (Hayes vd., 2006). Bu nedenle araştırmanın problem cümlesi ‘Aile içi iletişim, duygusal istismar ve psikolojik esneklik arasında ilişki var mıdır?’ şeklinde oluşturulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, aile içi iletişimin duygusal istismar ve psikolojik esneklik ile ilişkisinin değerlendirilmesidir. Ayrıca aşağıda belirtilen alt sorular için de cevap aranmıştır.

Alt Amaçlar

1. Aile içi iletişim ve duygusal istismar düzeyleri sosyo-demografik değişkenlere (cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durumu, anne-baba eğitim durumu ve gelir durumu) göre farklılık göstermekte midir?
2. Aile içi iletişim, duygusal istismar ve psikolojik esneklik düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
3. Aile içi iletişim ve duygusal istismar düzeyleri psikolojik esneklik düzeylerini yordamakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Aile içi iletişim, bireylerin duygusal ve psikolojik sağlığı üzerinde derin etkiler yaratabilir (Şahin ve Aral, 2012). Duygusal istismar, aile üyeleri arasındaki iletişimde ortaya çıkan olumsuz davranışlar ve tutumlar sonucu, bireylerin duygusal bütünlüğünü zedeleyebilir. Bu tür istismar, bireylerin kendilik algısını, özgüvenini ve genel psikolojik esnekliğini olumsuz yönde etkileyebilir (Candur, 2023). Psikolojik esneklik ise bireylerin stresli ve zorlayıcı durumlarla başa çıkma kapasitesini ifade eder ve sağlıklı aile içi iletişimle güçlendirilebilir. Aile içi iletişimde sevgi, saygı ve empati gibi olumlu unsurların varlığı, bireylerin psikolojik dayanıklılığını artırır ve duygusal istismarın olumsuz etkilerini azaltır. Örneğin, yapılan bir araştırma, sağlıklı aile içi iletişim ve destekleyici aile ilişkilerinin bireylerin stresle başa çıkma yeteneklerini geliştirdiğini ve psikolojik esnekliği artırdığını göstermektedir (Güler, 2020).

Dolayısıyla, aile içi iletişimin kalitesi, duygusal istismarın önlenmesi ve bireylerin psikolojik esnekliklerinin artırılması açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, aile içi iletişim dinamiklerinin incelenmesi, duygusal istismar ve psikolojik esneklik arasındaki ilişkilerin anlaşılması ve bu ilişkilerin iyileştirilmesine yönelik stratejilerin geliştirilmesi, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli katkılar sağlayabilir. Bu ilişkilerin daha iyi anlaşılması, müdahale programlarının ve

aile danışmanlık hizmetlerinin etkinliğini artırabilir, böylece bireylerin ve ailelerin daha sağlıklı ve dayanıklı olmasına yardımcı olabilir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- KKTC’de yaşayan 18 yaş ve üzeri 391 katılımcı ile,
- Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Aile İçi İletişim Kalıpları Ölçeği, Yetişkinler İçin Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği ve Psikolojik Esneklik Ölçeklerinden elde edilen veriler ile sınırlıdır.

Tanımlar

Aile İçi İletişim: Aile içi iletişim, aile bireyleri arasındaki etkileşimi; eşler, ebeveynler ve çocuklar, kardeşler arasında gerçekleşen diyalogları kapsamaktadır (Şahin ve Aral, 2012).

Duygusal İstismar: Çocuklara yönelik duygusal istismar, onların duygusal gelişimini olumsuz etkileyen, sevgi ve ilgi eksikliği, ihmal veya zarar verici davranışlarla karakterize edilen bir durumdur. Bu, çocukların ve gençlerin psikolojik bütünlüğüne zarar verebilmektedir (Polat, 2017).

Psikolojik Esneklik: Psikolojik esneklik, bireyin anlık deneyimlere direnç göstermeden, bilinçli olarak mevcut anın farkında olması ve bu farkındalıkla değerlerine uygun eylemler sergilemesi sürecidir (Hayes vd., 2011).

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Ailenin Tanımı

Aile kavramı, küresel bir bakış açısıyla incelendiğinde, toplumun temel yapı taşlarından biri olarak kabul edilmesine rağmen, sürekli evrilen yapısı nedeniyle sabit bir tanımının olmadığı anlaşılmaktadır (Corbett, 2004). Aile, evrensel bir olgu olmasına karşın işlevsellik ve çeşitlilik açısından gösterdiği farklılıklarla, bağlamdan bağımsız bir şekilde tanımlanamamaktadır. Sosyal faktörlerin etkisi altında şekillenen aile yapısı, bu faktörlerin değişimiyle birlikte tanım olarak da dönüşüm geçirmektedir (Aluş, 2016).

“Aile” terimi, Latince “famulus” kelimesinden türetilmiş olup, başlangıçta hizmet verenleri ifade eden bir anlam taşımaktadır. Roma İmparatorluğu döneminde “pater familias” ifadesiyle evrilen bu kavram, “tek bir otoritenin himayesinde yaşayan kişiler topluluğu” olarak tanımlanmıştır; burada otorite genellikle ailenin reisi olan babayı işaret etmektedir. Modern çağda ise aile, her toplumda bulunan ve erkek ile kadının bir araya gelmesiyle oluşan anne, baba ve çocuklardan meydana gelen; sevgi, saygı, eşitlik ve özgürlük ilkeleri üzerine kurulu ilişkiler bütünü olarak anlaşılmaktadır. Bu ilişkiler, toplumsal özelliklerle iç içe geçmiş ve bu bağlamda ayrı düşünülemez bir yapıya sahiptir (Aslan, 2002).

Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) 2016 yılında yayınladığı raporlara göre, aile; yasal, evlilik veya kan bağı ile birbirine bağlı bireylerin oluşturduğu, karşılıklı sorumlulukları paylaşan ve hayatlarını ortak bir yaşam sürdürerek devam ettiren bir topluluk olarak tanımlanmaktadır. Çalışkan ve Aslander (2014) tarafından yapılan tanımlamada ise aile; kan bağlarıyla birleşmiş, duygusal ve sosyal etkileşim içinde olan anne, baba ve çocuklardan oluşan, toplumun en küçük birimi olarak ifade edilmiştir. Aluş (2016) ise aileyi; bireylerin büyüdüğü, sevgi, saygı ve güven ilişkilerinin hüküm sürdüğü, iş birliği ve dayanışma üzerine kurulu etkileşimlerle süreklilik kazanan toplumsal yapının ilk adımı olarak tanımlamaktadır.

Aile İçi İletişim

Aile yapısının temel taşları, bireyler arasında kurulan sağlam ve işlevsel ilişkilerdir. Bu ilişkilerin niteliği, ailenin dinamiklerini anlamak için kritik öneme sahiptir. Aile içi iletişim modelleri, bu dinamiklerin anlaşılmasında belirleyici bir rol

oyunmaktadır (Koerner ve Fitzpatrick, 2002). Aile, bireyler için temel bir öğrenme alanıdır ve çocuklar, sosyal etkileşim ve davranış kalıplarını burada edinmektedirler. Çocukların verdiği tepkiler ve dünyayı algılama biçimleri, aile içindeki etkileşimlerden şekillenmektedir (Fitzpatrick, 2004).

Aile içi iletişim üzerine yapılan araştırmalar genellikle iletişimin belli başlı yönlerine yoğunlaşmakta ancak bu dinamik sürecin bütüncül yapısını göz ardı etmektedir (Caughlin vd., 2011). Fitzpatrick (2004), aile içi iletişim çalışmalarının 1970'ler ve 1980'lerde yoğunlaştığını ve bu dönemdeki medya etkisinin altını çizmiştir. Aile üyeleri arasındaki anlaşmayı kolaylaştıran iki temel iletişim yaklaşımını tanımlamışlardır: Sosyo-Yönelimli ve Kavram Yönelimli. Sosyo-Yönelimli yaklaşımda, kitle iletişim araçlarından elde edilen bilgilerin değerlendirilmesinde aile bireylerinin birbirlerine olan güveni öne çıkarılırken; Kavram Yönelimli yaklaşımda, alınan mesajların içeriklerindeki kavramlar detaylı bir şekilde incelenmektedir. Bu iki yaklaşımın belirlenmesinde hem gelişim psikolojisi hem de sosyal psikoloji disiplinlerinden yararlanılmış, böylece aile dinamikleri ve bireyler arası ilişkilerin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunulmuştur (Koerner ve Schrod, 2014).

Aile içi iletişim; eşler, ebeveynler ve çocuklar, hatta kardeşler arasındaki etkileşimleri kapsayan çok yönlü bir yapıdır (Şahin ve Aral, 2012). Aile içerisinde yer alan her bireyin sosyal, psikolojik, fizyolojik ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılandığı toplumun temel yapı taşıdır. Her bir aile üyesi, bu dinamik yapı içinde sürekli bir gelişim ve etkileşim içindedir ve bu süreç, toplumun en küçük birimi olan ailenin işleyişini belirlemektedir. Bu bağlamda, aile içi iletişim; bireylerin birbirleriyle kurduğu, sürekli gelişen ve değişen dinamik bir etkileşim ağıdır (Elkin, 2016).

Aile içi iletişimin temelinde, aile bireylerinin öznel ilişki kurma yetenekleri yatmaktadır. Aile üyelerinin birbirlerine karşı şeffaflık ve duygusal paylaşım gibi öznel yeteneklere sahip olmaları, bu özelliklerin aile içi iletişim süreçlerine de yansımaları sağlamakta ve böylece açık bir iletişim ortamı oluşturulmaktadır. Aile içindeki doğrudan iletişim, bireylerin birbirlerine karşı dürüst ve açık olmalarını teşvik ederek sağlıklı bir iletişim ağının gelişmesine katkıda bulunmaktadır (Canel, 2012).

Aile İçi İletişim Kalıpları

Bu teori, aile içindeki bireyler arasında paylaşılan sosyal gerçekliğin önemini öne çıkarmaktadır. Söz konusu sosyal gerçeklik, aile üyeleri arasındaki iletişimin doğasını şekillendiren ve aile yapısının işlevsel dinamiklerini oluşturan bir temel olarak kabul edilmektedir. Koerner ve Schrodtt (2014) tarafından belirtilen sosyal gerçekliğin aile bireyleri tarafından nasıl tecrübe edildiğini anlamak için iki temel davranış biçimi vardır: Aile içi iletişim kalıplarına uyum sağlamak ve diyalog odaklı bir yaklaşım benimsemek.

Aile içi uyumun merkezde olduğu aile yapılarında, bireylerin ortak düşünce ve değer sistemleri etrafında birleşmeleri öngörülmektedir. Bu birlikte yaşam biçimi, aile üyeleri arasındaki uyumu pekiştirirken bu ortak değerler etrafında oluşan kurallar genellikle ebeveynler tarafından belirlenmektedir. Fakat aile içi uyum seviyesi azaldıkça, bireylerin kişisel düşünceleri ve inançları çeşitlenmekte ve bu durum, aile dışında bağımsızlık arayışlarının artmasına yol açmaktadır. Bu tür ailelerde, çoğunluk görüşüne ağırlık verilerek eşitlikçi bir yaklaşım benimsenmekte ve ebeveynler, çocuklarının fikirlerini dikkate alarak, eşitlik ilkesini mantıklı bir çerçeve oluşturmak için kullanılmaktadırlar (Fitzpatrick, 2004; Koerner ve Fitzpatrick, 2002).

Aile içindeki uyum seviyesinin yükselmesiyle, bireyler arasındaki sıkı bağ ve otoriter tutumların tercih edildiği geleneksel aile yapısına benzer bir modelin ortaya çıktığına işaret eden çalışmalar bulunmaktadır. Araştırmalar, aile içi görüş farklılıklarının potansiyel bir risk faktörü olarak algılandığını ve aile üyeleri arasındaki uyumu bozabileceğini belirtmektedir. Bu nedenle, fikir ayrılıklarına yol açabilecek durumlardan kaçınma eğilimi gösterildiği vurgulanmaktadır (Koerner ve Fitzpatrick, 2002).

Diyalog odaklı aile yapısında, bireysel ifade özgürlüğüne büyük önem verilmekte ve aile üyelerinin farklı görüşleri, aile içi iletişimi güçlendiren unsurlar olarak kabul edilmektedir. Her bireyin kendi his ve düşüncelerini özgürce ifade etmesi teşvik edilirken, aile içindeki iletişimde herhangi bir sınırlama bulunmamaktadır. Bu yapıda, zıt görüşlere saygı gösterilmesi ve açık iletişim kanallarının bulunması, sağlıklı bir etkileşim ortamını desteklemektedir. Aile içi diyalog odaklı yaklaşımın azalmasıyla ilgili çalışmalar, bu durumda aile içi iletişim ve etkileşimin düşüş gösterdiğini ortaya koymaktadır. Araştırmalar, düşünce alışverişinin ve görüş ayrılıklarının aslen iletişimi güçlendiren faktörler olduğunu

belirtmektedir. Karar alma sürecinde otoriter yaklaşımlardan kaçınılması, bireylerin kendi duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını serbestçe ifade etmelerine olanak tanırken çocukların kişilik gelişimine olumlu katkıda bulunmaktadır (Fitzpatrick, 2004; Koerner ve Fitzpatrick, 2002).

Diyalog temelli aile yapısının temelinde, her bireyin kendi duygularını, düşüncelerini, inançlarını, tutumlarını ve değerlerini serbestçe ve açıkça ifade edebilmesi yatmaktadır. Bu yaklaşım, fikir ayrılıklarını aile içi bağların zayıflamasına yol açan bir unsur olarak görmek yerine aile içindeki çeşitliliği ve bireysel ifadeyi teşvik eden bir güç olarak değerlendirmektedir. Aile üyeleri, farklı düşüncelere sahip olduklarında bu farklılıklardan kaçınmak yerine onları kabul ederek desteklemekte böylece aile içi iletişim ve anlayışın daha da güçlenmesine katkı sağlamaktadır (Koerner ve Fitzpatrick, 1997).

İstismar Kavramı

İstismar kavramının tanımı, toplumsal değerler, inançlar, normlar, gelenekler ve ailevi ilişkiler gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Örneğin, bazı toplumlar küçük yaşta tarlada çalışmayı normal karşılarken, diğerleri için sokakta su satan on yaşındaki bir çocuk istismarın bir örneği olabilir. Genel olarak, istismar; çocukların anne-babaları, onların bakım ve eğitiminden sorumlu kişiler veya yabancılar tarafından sağlık, fiziksel, zihinsel, duygusal veya sosyal gelişimlerine zarar verecek şekilde muamele görmeleri olarak tanımlanabilmektedir (Bayraktar, 2015).

İstismar, yalnızca aile yapılarını değil aynı zamanda toplumsal yapıları, hukuki düzenlemeleri ve eğitim sistemlerini de derinden etkileyen geniş kapsamlı bir halk sağlığı meselesidir. Tarihsel süreç içerisinde toplumların deneyimlediği ve gelecek kuşaklara aktarılabilecek olan istismar, tam anlamıyla ortadan kaldırılması zor bir sorun olarak karşımıza çıkarken insanlık için süregelen bir acı noktası olarak kabul edilebilmektedir (Bayraktar, 2015).

Çocuk istismarı, toplumun en savunmasız kesimini oluşturan çocukları etkileyen ve çok çeşitli biçimlerde ortaya çıkabilen ciddi bir sorundur. Fiziksel istismar; dövme, ihmal veya cinsel istismar gibi eylemlerle kendini gösterebilirken psikolojik ve duygusal istismar ise çocuğun reddedilmesi, değersiz hissettirilmesi şeklinde yaşanabilmektedir. İstismara uğramış çocuklarda görülen özsaygı eksikliği, başarısızlık hissi, yapay olgunluk ve sosyal ilişkilerde yüzeysellik gibi olumsuz

kişilik ve davranış örnekleri, sağlıklı bir gelişim sürecinin işaretleridir (Yenibaş, 2007). Çocukların sağlıklı bir kişilik geliştirebilmeleri için onları destekleyen, güvenli ve sevgi dolu bir aile ortamına ihtiyaçları vardır. Güven verici ve anlayışlı bir aile ortamı bulamayan çocuklar, genellikle güvensizlik duyguları yaşamaktadırlar. İstismara maruz kalmış bir çocuk, genellikle kendini arzu edilmeyen ve sevilmeyen biri olarak görmektedir. Bu durum, onların başkalarına karşı güvensizlik ve inançsızlık hissetmelerine yol açmaktadır. Dikkat çekmek için uygunsuz davranışlar sergileyebilmektedirler. Bu davranış bozuklukları arasında sürekli öfke, hırçınlık, uyumsuzluk, yalan söyleme, agresiflik, itaatsizlik, korku ve panik hali yer almaktadır. Yaş ilerledikçe bu davranışlar sosyal ve toplumsal uyumsuzluğa dönüşebilmektedir. Kaçma, hırsızlık, yangın çıkarma, isyan etme, kuralları ihlal etme ve saldırganlık gibi ciddi sorunlar ortaya çıkabilmektedir (Yenibaş, 2007).

Aşırı koruyucu ebeveyn tutumları, çocukların bağımsızlık duygularını baskılayabilmekte ve onları başkalarına karşı aşırı bağımlı hale getirebilmektedir. Bu durum, çocukların kendilerine olan güvenlerini zayıflatmakta ve duygusal olarak kırılgan bir yapıya sahip olmalarına yol açabilmektedir. Ebeveynlerin çocuklarına karşı sergiledikleri olumsuz tutumlar, çocukların yardımseverlikten uzak, sinirli ve düşmanca duygular besleyen bireyler haline gelmelerine neden olabilmektedir. Bu çocuklar özellikle güçsüz ve savunmasız olanlara karşı bu tür düşmanca tutumlar sergileyebilmektedirler (Yenibaş, 2007).

Duygusal İstismar

Duygusal istismar, istismarın diğer türleriyle iç içe geçmiş ve kaçınılmaz olarak duygusal zararlara yol açan bir olgudur. Toplumsal normlar ve pratikler bazen belirli davranışları istismar olarak tanımlamayı zorlaştırabilmektedir. Aile içi iletişimde de bu durum geçerlidir; ebeveynlerin çocuklarıyla kurduğu iletişim, farkında olmadan istismar içerebilmektedir. Fakat bu, toplumsal kabullerle örtüşmediği için ebeveynler tarafından istismar olarak algılanmayabilmektedir (Ersanlı vd., 2013).

Duygusal istismar, toplumda yaygın olmasına rağmen tanımı en zor olan istismar biçimlerindendir. Çocukların ve ergenlerin ilgi, sevgi ve bakım gibi temel ihtiyaçlarından mahrum bırakılması sonucu psikolojik zarar görmelerine yol açmaktadır. Çocuğun kişisel değerini aşındıran ve duygusal gelişimine zarar veren

davranışlar bu istismarın tanımını oluşturmaktadır. Sürekli yapılan ve özür dilenmeyen davranışlar duygusal istismar kategorisine girmektedir. Duygusal istismarın belirtileri arasında; yüksek sesle bağırma, hakaret etme, görmezden gelme, izole etme, önemsememe, küçümseme, alay etme, aşırı denetim ve koruma gibi davranışlar bulunmaktadır (Bayraktar, 2015).

Şiddet ve istismarın gölgesinde büyüyen çocuklar, sıklıkla davranışsal sorunlar, anksiyete bozuklukları ve düşük özsaygı gibi duygusal ve davranışsal zorluklar yaşamaktadırlar (Karabekiroğlu, 2009). Duygusal istismarın tanımı, gelişim dönemlerine ve toplumsal normlara göre değişkenlik göstermektedir. Bebeklik döneminde kabul edilebilir olan bazı davranışlar, ilerleyen yıllarda istismar olarak değerlendirilebilmektedir (Polat, 2017). Çocuğun sevgi, ilgi ve bakımdan yoksun bırakılması, tehditkar davranışlara maruz kalması ve reddedilmesi, duygusal istismar ve ihmalin unsurları arasındadır. Duygusal zarar, bazen bağımsız bir durum olarak ortaya çıkarken çoğunlukla fiziksel zararlarla birlikte görülmektedir. Fiziksel ve cinsel istismarın belirgin izleri zamanla silinse de duygusal istismarın etkileri uzun süre devam edebilmektedir. Bununla birlikte, çocukların yaşadığı her olay, o an ve gelecekte onların üzerinde kalıcı etkiler bırakabilmektedir (Yenibaş, 2007).

Duygusal istismar, çocukların psikolojik bütünlüğünü zedeleyen ve öz-bilinçlerini altüst eden davranışlar olarak tanımlanabilmektedir (Karasu ve Bilgen, 2017). Çocukların ve ergenlerin duygusal zarar görmesi, onlara yönelik sorumlulukların yerine getirilmemesiyle ilişkilendirilmektedir. Toplumun her kesiminde karşılaşılabilecek bu istismar türü, yoksulluk, işsizlik gibi olumsuz sosyal koşullarla tetiklenebilmektedir (Turla, 2002; Dede, 2017). Duygusal istismar, özellikle ekonomik durumu kötü olan ailelerde görülse de her ailede rastlanabilmektedir. Bazı durumlarda başarı ve mükemmellik baskısı altındaki ailelerde daha belirgin hale gelebilmektedir (Turla, 2002).

Bazen tek bazen diğer istismar çeşitleri ile birlikte ortaya çıkan duygusal istismar, çocukların reddedilme, korkutulma, aşağılanma, ihmal edilme ve alay edilme gibi davranışlarla karşı karşıya kaldıkları bir durum olarak ifade edilebilmektedir (Ersanlı vd., 2013). Bu tür istismarın tespitinde, mağdurun psikolojik halinin yanı sıra maruz kaldığı davranışları nasıl algıladığı da büyük önem taşımaktadır. Çocuğun yaşının, eğitim seviyesinin, aile içi ilişkilerin, benzer tecrübelerden edindiği düşünsel birikimin ve geliştirdiği şemaların bu algıda etkili olduğu bilinmektedir (İşmen ve Aydın, 2013). İstismarın birey üzerindeki uzun

vadeli etkilerini öngörmek her zaman mümkün olmayabilmektedir. Duygusal istismar veya ihmal yaşayan bireylerin karşılaştıkları zorlukların tamamını anlamak zordur ve bu, bazı çocukların zararlı etkilere karşı gösterdiği direnci açığa çıkarabilmektedir (Glaser, 2011).

Yetişkinlerde Duygusal İstismar

Ergenlik dönemi, bireyin duygusal gelişiminde dönüm noktasıdır. Bu dönemdeki tecrübeler, ergenin duygusal olgunlaşmasını ve sonraki erişkin yaşantısını şekillendirmektedir. Dolayısıyla, ergenlikte edinilen duygusal beceriler, yetişkinlikteki davranış kalıplarının temel taşlarını oluşturmaktadır. Aynı zamanda, iş ve özel yaşamda sağlıklı risk alma kapasitesi için duygusal gelişimin sağlam olması şarttır. Bu hem fırsatları değerlendirme hem de gereksiz risklerden sakınma yeteneğini içermektedir. Erişkin hayatındaki hayal kırıklıklarıyla başa çıkabilmek ve farklı duygularla mücadele edebilmek adına ergenlik dönemi önemli bir öğrenme fırsatı sunmaktadır. Bu süreçte, öfke, hüznün ve çaresizlik gibi duygularla baş etme yöntemleri öğrenilmekte ve bu beceriler gelecekteki yaşam için değerli hale gelmektedir (Karabekiroğlu, 2009). Ergenlerin olumsuz davranışlarla karşılaşmaları ve sevgi ile ilginin eksikliği, istenmeyen sonuçlara sebep olabilmektedir (Polat, 2018).

Ergenlik döneminde yaşanan duygusal istismar, ruhsal sağlık açısından gelecekteki olası sorunların belirleyicisi olarak kabul edilmektedir (Cohen ve Thakur, 2021). Bu dönemde maruz kalınan duygusal istismarlar, gençlerin kendilerine olan güvenini sarsabilmekte ve sağlıklı karar verme yeteneklerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Sorunlarla başa çıkamayan ergenler, alkol ve sigara gibi zararlı alışkanlıklara veya antisosyal davranışlara yönelebilmektedirler (Arslan ve Balkış, 2016). Ergenlik, hayatın önemli kararlarının alındığı kritik bir dönemdir ve bu dönemde yaşanan olumsuzluklar, ileride karar verme süreçlerinde belirsizliklere yol açabilmektedir. Ergenlerin sosyal kabul ve sevgi arayışı, onların kararlarını etkileyebilmekte ve bireysel ihtiyaçlarını göz ardı etmelerine neden olabilmektedir. Bu nedenle, ergenlik dönemindeki deneyimlerin, bireyin gelecekteki duygusal ve sosyal gelişimi üzerinde derin etkileri olabilmektedir (Kolburan, 2021).

Duygusal İstismarın Sonuçları

Çocukların aileleri ve sosyal çevreleri tarafından anlaşılmadıklarını hissetmeleri, onların duygusal dünyalarıyla baş etmelerini zorlaştırabilmektedir. Bu, kendilerini yetersiz ve norm dışı olarak algılamalarına yol açabilmektedir. Bu durum, doğal duygusal tepkilerinin bile utanca dönüşmesine ve bireyin gerçek kimliğini saklamak için sosyal maskelere başvurmasına sebep olabilmektedir. Bu maskelerin ardında, dışarıdan neşeli ya da kayıtsız görünse de yalnız bir birey kalmaktadır. Duygusal doğallığın yitirilmesi, çocuğun mutlu ve tatmin edici bir yaşam sürdürmesine engel olabilmektedir. Bireylerin geleceğe dair beklentileri ve yaşanabilecek iyi ya da kötü olaylar hakkındaki düşünceleri, bu duygusal süreçlerden etkilenebilmektedir (Cüceloğlu, 2015).

Duygusal istismarın etkileri, çocukların kendini değersiz ve yetersiz hissetmesine, aidiyet duygusundan yoksun olmasına ve olumsuz davranışları hak ettiğine inanmasına yol açabilmektedir. Bu hisler, yaşamın ilerleyen safhalarında başarısızlıkla ilişkilendirilebilmektedir (Polat, 2017). Fiziksel etkiler arasında konuşma zorlukları, gelişimde gerilik ve bebeklerde büyüme problemleri yer almaktadır. Duygusal istismarın yol açtığı davranışsal ve psikolojik sonuçlar arasında ısıрма, yeme bozuklukları, saldırganlık, aşırı uysallık, hırsızlık, yalan söyleme gibi antisosyal eğilimler; özgüven eksikliği, uyku sorunları, depresyon, aşırı kaygı, fobi ve obsesyon gibi nevroitik reaksiyonlar; hafıza ve konsantrasyon güçlükleri, intihar eğilimi, yapay olgunluk, bilişsel ve duygusal gelişimde duraksama, motivasyon eksikliği ve zeka gelişiminde yavaşlama sayılabilmektedir (Yenibaş, 2007).

Duygusal istismara maruz kalan çocuklar, aile bağlarında zayıflama, güven sorunları, gerginlik, özdeğer eksikliği ve sosyal uyumsuzluk gibi sorunlarla karşılaşabilmektedirler (Polat, 2018). İstismarın yoğunluğu, bireylerin kendilerine olan inançlarını ve endişe seviyelerini etkileyebilmektedir (Koçmarlar ve Akbağ, 2018). Özgüveni düşük bireyler, başarı, seçim yapma ve karar verme yeteneklerindeki inançlarını kaybedebilmektedirler (Arslan ve Balkış, 2016).

Duygusal istismarı tecrübe eden ergenler, duygularını ifade etme ve sorunlarını paylaşma konusunda zorlanabilmektedirler (Kaynak ve Arslan, 2018). Akademik başarısızlık, özgüven eksikliği, depresyon ve karar verme yeteneklerindeki bozulma gibi pek çok olumsuz etkiyle karşılaşabilmektedirler (Şimşek ve Önder, 2011). İstismarın üstesinden gelemeyen ergenler, ileride ebeveyn

olduklarında çocuklarıyla benzer zorluklar yaşayabilmekte ve yeterince destekleyici olmayan ebeveyn davranışları sergileyebilmektedirler (Dinleyici ve Dağlı, 2016).

Araştırmalar, fiziksel şiddetin gençlerde dışavurum bozukluklarına yol açtığını, duygusal şiddetin ise hem dışavurum hem de içe dönük bozukluklara (mesela depresyon) sebep olduğunu belirtmiştir. Bu bulgular, duygusal şiddete maruz kalan gençlerin, fiziksel şiddet görenlere kıyasla daha fazla zarar görebileceğini ve psikopatoloji riskinin arttığını işaret etmektedir (Zhou ve Zhen, 2022). Çocukluk döneminde maruz kalınan duygusal şiddet, bireyin kendini sevme ve dünyaya olan ilgisini geliştirme kapasitesini sınırlayabilmektedir. Ancak, öz-empati ve keşfetme arzusundaki düşüş, özellikle keşfetmenin esnek doğası sayesinde, gençlerin kişisel gelişimine katkı sağlayabilecek şekilde bir arada işlev gösterebilmektedir. Bu, gençlerin zorluklarla başa çıkma yeteneklerini ve yaşam boyu öğrenme tutumlarını güçlendirebilmektedir (Kwok vd., 2022). İstismarla baş etme becerisi kazanan gençlerde, sosyal-duygusal ve bilişsel yeteneklerde önemli gelişmeler meydana gelmektedir (Wanga ve Xiaob, 2021).

Psikolojik Esneklik

Kabul ve kararlılık terapisinin merkezinde yer alan psikolojik esneklik, bireylerin anı yaşama, düşünce ve duygularıyla barışık olma ve değerlerine uygun davranışlar sergileme yeteneğidir. Kabul ve kararlılık terapisi bu kavramı, kişinin içsel deneyimlerine direnç göstermeden açıkça yaklaşabilmesi ve yaşamını değerlerine uygun bir şekilde yönlendirebilmesi olarak tanımlamaktadır (Hayes vd., 2011). Psikolojik esneklik, uzun dönemde bireyin önemli bulduğu pekiştireçlere erişimini kolaylaştırarak, bağlamına duyarlı ve geniş bir davranış repertuarı sunmaktadır (Dixon vd., 2023). Bu, bireyin davranışsal repertuarının genişliği ve işlevselliği ile ilişkilendirilmektedir (Toprak vd., 2020).

Kabul ve Kararlılık Terapisi

Kabul ve kararlılık terapisi (KKT), bireyin kaçınma eğiliminde olduğu içsel deneyimleriyle yüzleşmesini ve bunları kabullenmesini teşvik eden, Steven Hayes'in öncülük ettiği üçüncü dalga psikoterapi yaklaşımlarından biridir. Bu terapi, bireyin içsel yaşantılarını değiştirmeye çalışmak yerine bu deneyimleri kabul etme sürecine odaklanmaktadır (Kul ve Türk, 2020). KKT, mekanik yaklaşımların aksine daha çok bağlamsal bir felsefeye dayanmakta ve bireyin farkındalık, kabul, bilişsel ayrışma,

diyalektik düşünme, değerler, maneviyat ve ilişkiler konusundaki becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir (Hayes vd., 2004).

İşlevsel Bağlamsalcılık

İşlevsel bağlamsalcılık, bireylerin davranışlarının kişisel geçmişleri ve mevcut bağlamlarıyla nasıl iç içe geçtiğini ve bu etkileşimlerin davranışları nasıl şekillendirebileceğini ortaya koymaktadır (Hayes, 1993). Bu yaklaşıma göre, bir eylem, onu çevreleyen koşullardan bağımsız olarak değerlendirilememektedir. Her davranış, içinde bulunduğu bağlamın bir yansıması olarak görülmektedir. İşlevsel bağlamsalcılık, pragmatik bir bilim felsefesini benimsemekte ve bireyin eylemlerinin değerlerle uyumlu olmasını ve bağlamın işlevsel dinamiklerini anlamasını vurgulamaktadır (Bilgen, 2021). Bu bakış açısına göre, duygular ve düşünceler, bağlamın da etkisiyle eylemlere dönüşmektedir (Ruiz, 2010). Bağlamda meydana gelen davranışlar, çeşitli uyaranlarla ilişkilendirilerek anlam kazanmakta ve bu süreç ilişkisel çerçeve kuramı ile açıklanabilmektedir.

İlişkisel Çerçeve Kuramı

İnsanlar, diğer canlılardan farklı olarak, bilişsel ve dilsel yetenekleri sayesinde, olayları ve nesneleri hem somut (biçim, renk gibi) hem de soyut (değer, nitelik gibi) özellikler açısından karşılaştırıp ilişkilendirebilmektedirler (Yavuz, 2015). Bu ilişkilendirme yeteneği, bir uyarının başka bir uyarana olan ilişkisine dayanarak üçüncü bir uyarana etkileşime girmeyi mümkün kılarken (Bilgen, 2021) bu süreç oldukça keyfi bir biçimde gerçekleşebilmektedir (Hayes ve Lillis, 2021). Örneğin, “araba” kelimesi, Türkiye’de gerçek bir araçla ilişkilendirilirken, farklı bir kelimeyle değiştirildiğinde, zamanla bu yeni kelime de aynı nesneyi temsil edebilmektedir. Bu, insan dilinin “her şeyi her şeyle ilişkilendirme” yeteneğinin bir göstergesidir ve bu yetenek, dilin keyfi doğasını yansıtmaktadır (Ramnerö ve Törneke, 2021). İnsanın dil yetisi, iletişim kurma, değerlendirme, tahminde bulunma, öğrenme ve bilgi aktarımı gibi işlevleri yerine getirirken, aynı zamanda bazı olumsuz sonuçları da beraberinde getirebilmektedir (Hayes vd., 1999). Dil kullanımı, günlük hayatta elzem bir beceri olmakla birlikte bireyin acı verici deneyimlerle tekrar tekrar yüzleşmesine neden olan ilişkisel ağlar oluşturabilmektedir. Öğrenilen ilişkilendirmeler kalıcı olup, zamanla etkileri azalsa da bireyin yaşamını etkilemeye devam etmektedir (Yavuz, 2015). İşte bu durumda, KKT’nin psikolojik esneklik

modeli devreye girmekte ve bireyin bu zorluklarla başa çıkmasına yardımcı olabilmektedir.

Psikolojik Esneklik Modeli

KKT, bireylerin şimdiki anda tam olarak var olabilmelerini ve yaşamlarını kendi değerleri doğrultusunda şekillendirebilmelerini amaçlamaktadır (Hayes vd., 2006). Bu terapi, psikolojik esnekliği artırmak için altı temel bileşene odaklanmaktadır: Bilişsel ayrışma, şimdiki ana esnek temas, kabul, bağlamsal benlik, değerler ve değer odaklı eylemler (Harris, 2022). Psikolojik esneklik, bireyin içsel deneyimlerle sağlıklı bir şekilde etkileşimde bulunmasını ve yaşamını değerlerine uygun yönlendirmesini sağlamaktadır. Bunun karşıtı olan psikolojik katılık ise bilişsel birleşme, geçmiş ve geleceğin baskınlığı, yaşantısal kaçınma, kavramsallaştırılmış benlikle özdeşleşme, değerlerden uzaklaşma ve eylemsizlik gibi unsurlardan oluşmaktadır (Levin vd., 2012). Psikolojik katılık, bireyin içsel deneyimlerini aşırı derecede kontrol etmeye çalışmasına veya anlamlı eylemler yerine bu deneyimlerden kaçınmasına yol açmaktadır (Levin vd., 2014).

Bilişsel Ayrışma/ Bilişsel Birleşme

KKT, bilişsel ayrışma kavramını, düşüncelerin içine düşmek yerine onları bir gözlemci gibi mesafeli bir şekilde izleyebilme yeteneği olarak tanımlamaktadır (Harris, 2022). KKT'ye göre, birey düşüncelerinin içeriğine kapılmadıkça ve onlara dürtüsel olarak tepki vermedikçe düşünceler tek başına problem teşkil etmemektedir (Stoddard ve Afari, 2022). Bu yaklaşımla, birey düşünceleriyle savaşmak, onları değiştirmek ya da onların yönlendirmesiyle hareket etmek yerine kendi değerlerine uygun eylemler gerçekleştirebilmektedir (Nalbant ve Yavuz, 2019). Bilişsel ayrışma durumunda, birey düşüncelerini sanki gökyüzünde uçan bir kuşu izler gibi nesnel bir bakış açısıyla gözlemlemektedir. Bilişsel birleşme ise bireyin düşüncelerin sözel anlamlarına sanki kesin doğrularmış gibi tepki vermesi durumudur (Gillanders vd., 2014). KKT'de biliş, inançlar, düşünceler, varsayımlar, imgeler, anılar, fanteziler, şemalar gibi düşünme kategorilerini ve duyguların tüm yönlerini kapsamaktadır (Harris, 2022). Birey bir bilişle bütünleştiğinde, bu onun tüm dikkatini o biliş üzerine yoğunlaştırmasına ve davranışlarını ona göre düzenlemesine neden olmaktadır. Bu durum, bireyin içsel deneyimlerine aşırı tepki vermesine veya onlardan kaçınmasına yol açabilmektedir (Harris, 2022).

Şimdiki An'la Esnek Temas/Geçmiş ve Geleceğin Baskınlığı

Bireyler sıklıkla geçmişte yaşananları düşünerek ya da geleceğe dair kaygılar taşıyarak zihinsel döngülere kapılmaktadırlar (Stoddard ve Afari, 2022). Bu, anla temasın yitirilmesi ve otomatik tepkilerle yaşamak anlamına gelirken bu da işlevsiz sonuçlara yol açabilmektedir (Bilgen, 2021). KKT, bireyin psikolojik esnekliğini artırarak, şu anki yaşam deneyimine bilinçli bir şekilde bağlanabilme yeteneğini geliştirmeyi önermektedir. Bu beceri, kişinin hem dış dünyadaki hem de iç dünyasındaki deneyimlere odaklanmasını sağlarken böylece sadece şimdiki ana değil, aynı zamanda içsel yaşantısına da dikkatini verebilmektedir (Harris, 2022).

Kabul Yaşantısal Kaçınma

Kabul kavramı, bireyin yaşamında karşılaştığı durumların niteliklerine veya ortaya çıkış sıklıklarına müdahale etmeksizin, bu durumları bilinçli bir şekilde benimsemesi olarak tanımlanmaktadır (Luoma vd., 2007). Bu süreçte, birey, rahatsız edici duygular, düşünceler, dürtüler veya tecrübelerle savaşmak, onlardan uzaklaşmak ya da aşırı tepki vermek yerine bu tür deneyimlere alan açmakta ve onların varlığını ve geçiciliğini kabullenmektedir (Harris, 2006). Böyle bir yaklaşım, istenmeyen duyguların veya dürtülerin hoş karşılandığı anlamına gelmezken bunun yerine bireyin bu deneyimleri geçici ziyaretçiler olarak görmesine ve onların var oluşuna ve zamanla yok oluşuna izin vermesine olanak sağlamaktadır. Kabulün aksine yaşantısal kaçınma, bireyin iç dünyasındaki duygusal, fiziksel ve zihinsel deneyimlerle etkileşim kurmaktan kaçındığı bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Bu süreçte, birey bu deneyimlerin varlığını, sıklığını veya bağlamını değiştirmeye yönelik çabalar içerisine girmektedir (Hayes vd., 1996). İlişkisel çerçeve kuramına göre, kaçınma davranışının dil aracılığıyla yapılandırılması, uzun dönemde kaçınılan deneyimlerle aynı işlevi üstlenen bir duruma yol açmaktadır (Yavuz, 2015). Bu nedenle, acıdan kaçınma girişimleri genellikle başarısız olurken bireyin acısını daha da artırabilmektedir. Buna karşılık, kabul, bireyin değerlerine uygun bir yaşam sürdürebilmesi için gerekli davranışları destekleyen önemli bir unsurdur (Stoddard ve Afari, 2022).

Bağlamsal Benlik

Bağlamsal benlik anlayışı, bireyin duyguları ve düşünceleri üzerinde bir gözlemci pozisyonu alarak, bu içsel deneyimlerden bağımsız bir “ben” varlığını

tanımlamaktadır (Stoddard ve Afari, 2022). Bu gözlemleyen benlik, bireyin ömrü boyunca sabit kalan, her türlü deneyime şahitlik eden ve sürekli bir varlık olarak ele alınmaktadır (Harris, 2006). Bu bakış açısına göre, birey, duygularının ve düşüncelerinin ötesinde, bu deneyimlerin gerçekleştiği bağlamın kendisidir. Eğer birey, kendi içsel deneyimlerine saplanıp kalırsa, hayatı geçmişe dair düşünceler ve senaryolar tarafından şekillendirilmeye meyilli hale gelecektir (Stoddard ve Afari, 2022).

Bireyin kimliği, adı, yaşı, cinsiyeti, medeni durumu gibi somut gerçeklerin yanı sıra yaşamındaki roller, kendine yönelik değerlendirmeler, arzular ve hayaller gibi çeşitli karmaşık katmanları içeren bir hikaye ile ifade edilmektedir (Harris, 2022). Bağlamsal benlik perspektifinden bakıldığında, birey bu hikayeye mesafeli bir gözlemci olarak yaklaşmakta ve bu sayede kim olduğunu daha derinlemesine kavrayarak anlamlı bir yaşama doğru adım atmaktadır. Ancak, bu hikayeye özdeşleştiğinde, birey anlamlı yaşamından sapmaya başlamaktadır. “Ben yetersizim, kötüyüm, umutsuzum veya güçlüyüm, dolayısıyla böyle davranmalıyım” gibi düşünceler, bireyin eylemlerini olumsuz yönde etkileyen ilişkisel ağları oluşturmaktadır. Bu durum, bireyin uzun vadede kendi değerlerine uygun hareket etmesini engellemektedir (Yavuz, 2015).

Değerler/Değerlerden Uzaklaşma

Psikolojik esneklik yaklaşımında değerler, bireyin en içten gelen ve yaşamını yönlendiren arzular olarak ön plana çıkmaktadır (Harris, 2022). Değerler, kişinin yaşamında yol gösterici işaretler ve yön tabelaları gibidir ve “pusula” benzeri bir işlev görerek, bireyin istediği yönde ilerlemesine rehberlik etmektedir (Bilgen, 2021). Değerler, ulaşılamaz ancak eylemler aracılığıyla ifade edilebilen ve somutlaştırılan soyut kavramlardır (Hayes vd., 2006). Değerler, hedeflerle karıştırılmamalıdır; hedefler bir varış noktasıyken, değerler sürekli bir yolculuğun rehberidir ve asla tam anlamıyla “varılan” bir son değildir (Stoddard ve Afari, 2022). Bu bağlamda, değerlerin bireyin anlamlı bir yaşamın izlediği rotada ilerleyişini şekillendiren ve tercihleri yönlendiren işaretler olduğu dile getirilmektedir. Hedefler, bu yolculuğun sonunda ulaşılabilecek noktayı temsil etmektedir ve bu hedeflere varıldığında, yeni hedefler belirlenebilmektedir. Öte yandan, değerler genellikle ömür boyu değişmemekte ve bireyin yaşamına sürekli rehberlik etmektedir. Değerlere uygun eylemler, bireyi arzu ettiği yaşama doğru yönlendirirken,

değerlerden uzaklaşma, psikolojik katılığa yol açabilmektedir. Birleşme ve yaşantısal kaçınma, bireyin değerleriyle olan temasını zayıflatabilmektedir (Harris, 2022).

Değer Odaklı Eylem/Kaçınma

Bireyin kendi değerlerine uygun olarak sergilediği davranışlar ve girişimler “adanmış eylem” olarak tanımlanmaktadır (Bilgen, 2021). Bu kavram, zorluklarla karşılaşıldığında esneklik göstermek, bağlama uygun seçimler yapmak ve değerlere dayalı eylemleri sürdürmek anlamına gelmektedir (Harris, 2022). Adanmış eylem, harekete geçişin temelini oluşturmaktadır. Değerler, yaşam yolculuğunda rehberlik ederken, adanmış eylem bu yolculuktaki somut adımları ifade etmektedir (Stoddard ve Afari, 2022). Yüksek psikolojik katılığa sahip bireyler ise içsel deneyimlerini yok sayma veya kontrol etme çabası içinde kaçınma, madde kullanma, kendine zarar verme gibi olumsuz davranışlara yönelebilmektedirler (Yavuz, 2015).

İlgili Araştırmalar

Glaser’in (2002) çalışması, duygusal istismar ve ihmalin etkilerini kavramsal çerçevede ele almıştır. Çocuk Koruma Kütüğü’nde duygusal istismar altında kaydedilen 89 çocuk üzerinde gerçekleştirilen araştırmada, çocukların işlevsel bozukluklarının ebeveynlerin davranışlarından mı yoksa bu davranışların ifade ettiği duygusal istismar ve ihmâl türlerinden mi kaynaklandığı konusunda kesin bir sonuca varılamamıştır. Ayrıca, iki yaşına kadar maruz kalınan psikolojik ihmalin çocuklarda sosyal izolasyon, öfke dolu uyumsuz davranışlar ve akademik başarısızlık gibi ciddi sonuçlarla ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Tirch ve diğerlerinin (2012) çalışması, depresyonun temelinde yatan dinamikleri riskten kaçınma, duygusal şemalar ve psikolojik esneklik çerçevesinde değerlendirmiştir. Araştırmada, 425 psikoterapi hastasına yönelik olarak Riskten Kaçınma Anketi, Leahy Duygusal Şemalar Ölçeği, Kabul ve Eylem Anketi ile Beck Depresyon Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, psikolojik esnekliğin olumlu duygusal şemalarla ilişkili olduğunu, depresyonun ise olumsuz inançlar ve riskten kaçınma ile anlamlı bir bağlantı içinde bulunduğunu göstermiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre, duygusal şemaların anlaşılabilirlik, yüksek değerler, uzlaşma ve onaylanma gibi alt boyutları psikolojik esneklikle pozitif ilişki içindeyken, suçlama alt boyutu negatif bir ilişki sergilemektedir.

McGinn'in (2012) çalışması, farkındalık, psikolojik esneklik ve duygusal şemalar gibi kavramları bütüncül bir perspektifte ele almıştır. Araştırma, bilişsel-davranışçı terapi gören 107 yetişkin üzerinde yürütülmüş ve veri toplamada Bilinçli Farkındalık Ölçeği, Kabul ve Eylem Anketi, Leahy Duygusal Şemalar Ölçeği gibi araçlar kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları, yüksek farkındalık seviyesine sahip bireylerin psikolojik esnekliklerinin arttığını ve olumlu duygusal şemaları benimsediklerini gösterirken düşük farkındalık seviyesine sahip bireylerin psikolojik olarak daha katı ve olumsuz duygusal şemalar sergilediklerini ortaya koymuştur.

Doğan'ın (2019) çalışması, lise öğrencilerinin yaşadıkları duygusal istismar algısı ile adil dünya inancı arasındaki ilişkiyi çeşitli faktörler açısından incelemiştir. Araştırma, 539 lise öğrencisinden oluşan bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiş ve ebeveynlerin eğitim seviyesi, öğrencinin sınıfı, doğum sırası ve akademik performans gibi değişkenler dikkate alınmıştır. Analiz sonuçları, ergenlerin duygusal istismar algısının artışının adil dünya inançlarının zayıflamasıyla ilişkili olduğunu göstermiştir.

Cansız'ın (2019) gerçekleştirdiği çalışma, ergenler arasında algılanan duygusal istismarın, kendine zarar verme eğilimleri ve riskli davranışlarla olan ilişkisine odaklanmıştır. Araştırma, 725 ortaöğretim öğrencisini kapsayan bir örneklem üzerinde yürütülmüştür. Elde edilen bulgular, ailelerin ekonomik durumu iyileştikçe, reddetme ve aşağılama gibi negatif davranışların azaldığını ve buna bağlı olarak kendine zarar verme davranışlarının da düşüş gösterdiğini ortaya koymuştur. Sınıf düzeyleri arasında belirgin bir farklılık tespit edilmemişken, ergenlerin maruz kaldıkları duygusal istismar algısının artışının kendine zarar verme ve riskli davranışlara yönelimi artırdığı gözlemlenmiştir.

Ramadani ve Keliat'ın (2020) yürüttüğü araştırma, lise öğrencileri arasında duygusal istismar ile benlik saygısı arasındaki bağlantıyı 268 öğrencilik bir örneklem üzerinde analiz etmiştir. Çalışmada, öğrencilerin büyük bir kısmının, yani %54,9'unun orta seviyede benlik saygısına sahip olduğu ve yaşadıkları duygusal zorlukların %69'unun normal düzeylerde olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçları, ergenlerdeki duygusal zorlukların benlik saygısı ile anlamlı bir ilişki içinde olduğunu ortaya koymuştur.

Ödemiş'in (2020) yürüttüğü araştırma, aile içi algılanan duygusal istismar ile riskli davranışlar arasındaki ilişkiyi 707 lise öğrencisi üzerinde incelemiştir. Cinsiyet bazında yapılan değerlendirmede, erkek öğrencilerin kızlara kıyasla daha yüksek

oranda sigara kullanımı ve antisosyal davranışlar gösterdiği belirlenmiştir. Kız öğrencilerin ise beslenme düzenlerinin erkeklere göre daha düzensiz olduğu tespit edilmiştir. Yaşın ilerlemesiyle birlikte okul terk oranları ve sigara kullanımının arttığı gözlemlenmiş, duygusal istismarın yükselmesiyle antisosyal davranışlar, okul terki, beslenme düzensizlikleri ve genel olarak riskli davranışların artış gösterdiği saptanmıştır.

Navidian ve diğerlerinin (2021) gerçekleştirdiği çalışma, okullarda çocuklara sunulan felsefi eğitimin psikolojik esneklik üzerindeki etkilerini değerlendirmiştir. Araştırma kapsamında, 50 öğrencilik bir örneklem seçilmiş ve bu öğrenciler deney ve kontrol grubu olarak iki eşit gruba ayrılmıştır. Deney grubuna haftalık periyotlarla toplam 17 oturum boyunca felsefi hikayeler okutulmuş ve bu süreçte öğrencilerin düşünme yetenekleri ve tartışma becerileri desteklenmiştir. Kovaryans analizi ile elde edilen veriler, bu tür felsefi hikayelerin düşünmeye teşvik ve tartışma potansiyelini güçlendirme yoluyla çocukların psikolojik esneklik seviyelerini artırmada etkili olduğunu göstermiştir.

Ong ve diğerlerinin (2021) yürüttüğü çalışma, “Mükemmeliyetçilik daima zararlı mıdır?” sorusunu ele alarak, psikolojik esneklik ve öz şefkatin mükemmeliyetçilikle ilişkisini değerlendirmiştir. Bu çalışmada, 677 lisans öğrencisi üzerinden psikolojik esneklik ve öz şefkat unsurlarının mükemmeliyetçilik ile iyi oluş arasındaki ilişkiyi düzenleme durumu incelenmiştir. Araştırma sonuçları, psikolojik esneklik ve öz şefkatin mükemmeliyetçiliğin potansiyel olumsuz etkilerine karşı koruyucu bir etki sağladığını ve duygusal iyi oluş üzerindeki olası zararları minimize ettiğini ortaya koymuştur.

Uyanık’ın (2022) yürüttüğü çalışma, yetişkinlerin romantik ilişkilerde yaşadıkları duygusal istismar ile bu ilişkilerin istikrarı arasındaki ilişkiyi 403 katılımcı üzerinden analiz etmiştir. Araştırma sonuçları, duygusal istismar ile ilişki istikrarının anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Bulgular, erkek bireylerin kadınlara kıyasla duygusal istismara daha sık maruz kaldığını ve evli olanların bekarlara göre partnerlerine karşı daha fazla istismar uygulama eğiliminde olduğunu göstermiştir.

Kocaman’ın (2022) gerçekleştirdiği çalışma, ergenlerin yaşadıkları duygusal istismar algısı ile duygu düzenleme stratejileri arasındaki bağlantıyı 12-18 yaş aralığındaki 299 genç üzerinde incelemiştir. Araştırma, ergenlerin aile içinde şahit oldukları veya maruz kaldıkları fiziksel şiddetin duygusal istismar algılarını

güçlendirdiğini ortaya koymuştur. Ebeveynlerden algılanan duygusal istismarın artışıyla, ergenlerin işlevsiz duygu düzenleme tekniklerine daha sık başvurdukları gözlenmiştir. Bunun yanı sıra ebeveynlerin duygusal tepkisizliğinin artması, gençlerin işlevsel duygu düzenleme yöntemlerini daha sık kullanmalarına, işlevsiz yöntemleri ise daha az kullanmalarına yol açmıştır.

BÖLÜM III

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, aile içi iletişimin duygusal istismar ve psikolojik esneklik ile olan ilişkisini analiz etmek amacıyla ilişkisel yöntem modeli benimsenmiştir. Karasar (2011) tarafından tanımlanan ilişkisel yöntem modeli, iki veya daha fazla değişkenin birbirleriyle olan ilişkilerini incelemek için kullanılan bir yöntemdir.

Evren ve Örneklem

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaşayan bireyler, çalışmanın kapsadığı evreni oluşturmaktadır. Örneklem, uygun örneklem modeliyle belirlenmiş ve 18 yaş ve üstü 391 kişiden oluşmaktadır. Bu yöntemde, örneklem dahil edilen bireyler veya birimler, araştırmacının belirli bir kriter ya da kolaylık durumuna göre seçilir. Uygun örneklem yöntemi, hızlı ve maliyet etkin bir şekilde veri toplama imkanı sağlar; ancak, bu yöntemin en büyük dezavantajı, elde edilen sonuçların genellenebilirliğinin sınırlı olmasıdır (Neuman, 2014). Araştırmada yeterli katılımcı sayısını belirlemek amacıyla, bilinmeyen evren örneklem formülü kullanılmıştır. Bu formül, gerekli örneklem büyüklüğünü hesaplamak için ihtiyaç duyulan parametreleri içermektedir. Bu formül aracılığıyla, araştırmanın istatistiksel güvenilirliği dikkate alınarak katılımcı sayısı belirlenmiştir (Büyüköztürk, 2016).

Tablo 1.*Katılımcıların Tanıtıcı (Kişisel) Bilgilerine Göre Dağılımı*

		Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	221	56,5
	Erkek	170	43,5
Medeni Durumu	Evli	148	37,9
	Bekar	243	62,1
Eğitim Durumu	Ön lisans ve altı	138	35,3
	Lisans	143	36,6
	Yüksek Lisans ve üzeri	110	28,1
Anne Eğitim Durumu	Lise ve altı	185	47,3
	Ön lisans	87	22,3
	Lisans ve üzeri	119	30,4
Baba Eğitim Durumu	Lise ve altı	157	40,2
	Ön lisans	108	27,6
	Lisans ve üzeri	126	32,2

Tablo 1'de araştırmaya katılan bireylerin sosyodemografik bilgilerine dair veriler gösterilmektedir.

Katılımcıların %56,5'i (n=221) kadın, %43,5'i (n=170) erkektir. Medeni durumlarına göre, katılımcıların %37,9'u (n=148) evli iken %62,1'i (n=243) bekarıdır. Eğitim durumları incelendiğinde, katılımcıların %35,3'ü (n=138) ön lisans ve altı eğitime sahip, %36,6'sı (n=143) lisans mezunu ve %28,1'i (n=110) yüksek lisans ve üzeri eğitim seviyesindedir. Anne eğitim durumu açısından bakıldığında, katılımcıların %47,3'ünün (n=185) annesi lise ve altı eğitim düzeyine sahipken, %22,3'ünün (n=87) annesi ön lisans mezunu, %30,4'ünün (n=119) annesi ise lisans ve üzeri eğitime sahiptir. Baba eğitim durumuna göre, katılımcıların %40,2'sinin (n=157) babası lise ve altı eğitime sahipken, %27,6'sının (n=108) babası ön lisans mezunu, %32,2'sinin (n=126) babası ise lisans ve üzeri eğitime sahiptir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, veri toplamak amacıyla Sosyo-Demografik Bilgi Formu (Ek-3), Aile İçi İletişim Kalıpları Ölçeği (Ek-4), Yetişkinler İçin Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği (Ek-5) ve Psikolojik Esneklik Ölçeği (Ek-6) kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen bilgi formu, katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durumu, anne ve babalarının eğitim düzeyi ve gelir durumu gibi demografik özelliklerini belirlemeye yönelik soruları içermektedir. Bu form, toplamda yedi sorudan oluşmaktadır.

Aile içi İletişim Kalıpları Ölçeği (AİKÖ)

Bu araştırmada, McLeod ve Chaffee (1972) tarafından geliştirilip, Ritchie ve Fitzpatrick (1990) tarafından gözden geçirilerek "Aile İçi İletişim Kalıpları Ölçeği" adıyla yeniden yapılandırılan bir ölçek kullanılmıştır. Söz konusu ölçek, aile içindeki uyum ve diyalog düzeylerini değerlendiren iki ana boyuttan oluşmaktadır. Toplamda 26 ifadeden oluşan ölçeğin ilk 15 maddesi, aile içi diyalog düzeyini, kalan 11 maddesi ise uyum düzeyini ölçmektedir. Her iki boyut için puanlama sistemi, diyalog yönelimi için 15 ile 75, uyum yönelimi için ise 11 ile 55 arasında değişmektedir; yüksek puanlar, daha yüksek diyalog ve uyum düzeylerini göstermektedir. Bu çerçevede, her iki boyuttan yüksek puan alan katılımcılar "fikir birliğine dayalı" aileleri, her iki boyuttan düşük puan alanlar ise "serbestiyetçi" aileleri temsil etmektedir. Uyum yöneliminde yüksek, diyalog yöneliminde düşük puan alanlar "koruyucu" ailelere, diyalog yöneliminde yüksek, uyum yöneliminde düşük puan alanlar ise "çoğulcu" ailelere işaret etmektedir. Ritchie ve Fitzpatrick (1990) tarafından yapılan güvenilirlik analizlerinde uyum yönelimi için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .76, diyalog yönelimi için ise .84 bulunmuştur. Türkçe uyarlamasını Erdoğan ve Anık (2018) gerçekleştirmiş ve yapılan güvenilirlik testlerinde diyalog yönelimi için .88, uyum yönelimi için ise .81 Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı elde edilmiştir. Bu ölçek, katılımcıların ifadelerine yönelik yanıtları, 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (kesinlikle katılıyorum) arasında bir Likert tipi ölçekle değerlendirmektedir.

Yetişkinler İçin Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği (YİADİÖ)

Ersanlı ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilen Yetişkinler İçin Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği, bireylerin duygusal istismar algılarını ölçmeye yönelik bir araçtır. 61 maddeye sahip olan bu ölçek, 5 dereceli Likert tipi bir ölçüm skalasına dayanmaktadır. Maddelerden 58'i olumsuz ifadeler içerirken, geri kalan 3 madde olumlu ifadeler sunmaktadır; bu 3 madde, kontrol amacıyla ters çevrilmiş olup, 8.,

21. ve 54. maddelerde yer almaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 61, en yüksek puan ise 305 olup, yüksek puanlar, bireyin duygusal istismarı daha yoğun bir şekilde algıladığını göstermektedir. Ölçeğin güvenirlik analizi, Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı ve test-tekrar test kararlılık katsayısı ile yapılmıştır. Cronbach Alfa değeri .95 olarak hesaplanmış, ayrıca ölçüt bağıntılı geçerlik çalışması için ölçek yeniden uygulanarak iki ölçüm arasındaki korelasyon katsayısı .76 bulunmuştur.

Psikolojik Esneklik Ölçeği (PEÖ)

Francis ve arkadaşları (2016) tarafından geliştirilen Psikolojik Esneklik Ölçeği, yetişkin bireyler için tasarlanmış olup, başlangıç formu 37 maddeden oluşmakta ve 7 dereceli Likert tipi bir ölçüm skalası kullanılarak değerlendirilmiştir. Nihai versiyonu ise 23 maddeden meydana gelmektedir. Orijinal versiyon, üç temel alt boyut içermektedir: yaşantıya açıklık (10 madde), davranışsal farkındalık (5 madde) ve değerler doğrultusunda yaşama (8 madde). Bu ölçeğin faktör yükleri, .46 ile .77 arasında değişmektedir. Her bir alt boyuttan elde edilen yüksek puanlar, bireylerin psikolojik esneklik düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları, yaşantıya açıklık alt boyutu için .90, davranışsal farkındalık alt boyutu için .87 ve değerler doğrultusunda yaşama alt boyutu için .90 olarak belirlenmiştir. Genel iç tutarlılık katsayısı ise .91 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması, Karakuş ve Akbay (2020) tarafından yapılmıştır. Uyarlama sürecinde, Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları değerler doğrultusunda davranış boyutunda .84, an'da olma boyutunda .60, kabul boyutunda .72, bağlamsal benlik boyutunda .73 ve ayrışma boyutunda .59 olarak bulunmuştur. Çalışmada Psikolojik Esneklik Ölçeği'nin genel Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ise .79 olarak hesaplanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Araştırmaya başlamadan önce, Yakın Doğu Üniversitesi Etik Kurul Daire Başkanlığına yapılan başvuru sonucunda 21 Mayıs 2024 tarihinde YDÜ/SB/2024/1812 numaralı etik kurul onayı alınmıştır. Araştırmanın etik kurallar çerçevesinde yürütülebilmesi için gerekli izinler sağlandıktan sonra, veri toplama sürecine geçilmiştir. Bu süreçte, katılımcılara uygulanacak ölçekler ve kişisel bilgi formu, katılımcı bilgilendirme formu ve katılımcı onam formu Google Form platformu kullanılarak çevrimiçi olarak hazırlanmıştır. Çevrimiçi formlar,

katılımcılara ulaştırılarak onların gönüllü olarak katılım sağlamaları teşvik edilmiştir. Verilerin toplanması sürecinde, katılımcıların gizliliği ve anonimliği korunarak, etik kurallara uygun şekilde hareket edilmiştir. Araştırma kapsamında, katılımcılardan elde edilen veriler analiz edilmek üzere güvenli bir ortamda saklanmıştır.

Veri Analizi

Çalışmanın veri analizi kısmında SPSS 26.0 yazılımı kullanılmıştır. Katılımcıların Aile İçi İletişim Ölçeği, Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği ve Psikolojik Esneklik Ölçeği puanları, ortalama, frekans, standart sapma, minimum ve maksimum değerler gibi temel istatistiksel ölçütlerle değerlendirilmiştir.

Veri analizinden önce, araştırmada kullanılan ölçeklere ait puanların normallik varsayımını karşılayıp karşılamadığı değerlendirilmiştir. Gerçekleştirilen değerlendirme neticesinde Aile İçi İletişim Ölçeği, Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği ve Psikolojik Esneklik Ölçeği puanlarının çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1.5 ile +1.5 sınırları arasında olduğu tespit edilmiştir. Araştırma verilerinin normal dağılım gösterdiğinin belirlenmesi veri analizi sürecinde parametrik testlerin uygulanmasının uygun olduğunu göstermektedir. Araştırmada kullanılan ölçeklerin betimsel değerlerine Tablo 2’de detaylı biçimde yer verilmiştir.

Tablo 2.

Katılımcıların Aile İçi İletişim Ölçeği, Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği ve Psikolojik Esneklik Ölçeği Puanlarına Ait Betimsel Değerler

Değişkenler	Min.	Maks.	Ort.	Ss.	Çarpıklık	Basıklık
Aile İçi İletişim Ölçeği	26	90	56,57	11,263	-0,075	0,123 0,521 0,246
Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği	61	214	129,67	26,259	0,081	0,123 0,600 0,246
Psikolojik Esneklik Ölçeği	80	166	118,97	15,054	0,756	0,123 0,854 0,246

Tablo 2’de katılımcıların Aile İçi İletişim Ölçeği, Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği ve Psikolojik Esneklik Ölçeği puanlarına ait betimsel istatistikler verilmiştir.

Aile İçi İletişim Ölçeği için çarpıklık katsayısı -0,075, basıklık katsayısı 0,521 olarak hesaplanmıştır. Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği için ise çarpıklık

katsayısı 0,081, basıklık katsayısı ise 0,600'dür. Psikolojik Esneklik Ölçeği puanlarına bakıldığında, çarpıklık katsayısı 0,756, basıklık katsayısı ise 0,854 olarak bulunmuştur. Bu değerler araştırmada elde edilen ölçek puanlarının normal dağıldığını göstermektedir.

Çalışmada yer alan verilerin analizinde, katılımcıların Aile İçi İletişim Ölçeği ve Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği puanları, demografik değişkenlere göre karşılaştırılırken ikili gruplar için bağımsız t testi ve ikiden fazla olan gruplarda ANOVA testleri kullanılmıştır. Ölçek puanları arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Ayrıca algılanan duygusal istismar ve aile içi iletişim puanlarının Psikolojik Esneklik üzerindeki etkisini değerlendirmek için regresyon analizi uygulanmıştır.

Çalışma Planı

Araştırmanın ilk aşamasında Aile İçi İletişim Kalıpları Ölçeği (Ek-4), Yetişkinler İçin Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği (Ek-5) ve Psikolojik Esneklik Ölçeği (Ek-6) geliştiren veya uyarlayan araştırmacılardan izinler alınmıştır.	Mart 2024
İkinci aşamada araştırmaya başlamadan önce Yakın Doğu Üniversitesi Etik Kurul Daire Başkanlığına yapılan başvuru sonucunda 21/05/2024 tarihinde YDÜ/SB/2024/1812 nolu karar ile izin alınmıştır.	Mayıs 2024
Üçüncü aşamada ölçekler ve kişisel bilgi formu, katılımcı bilgilendirme ve katılımcı onam formları Google Form ile çevrimiçi olarak düzenlenmiştir. Araştırmada 18 yaş ve üzeri 391 gönüllü bireye ölçekler online olarak ulaştırılmış ve veriler toplanmıştır.	Ağustos-Eylül 2024
Kavramsal temeller ve ilgili araştırmaların incelenmesi	Eylül 2024
Örnekleme grubundan elde edilen verilerle yapılan istatistik analizleri sonucunda ulaşılan bulgular, literatür doğrultusunda tartışılarak sonuç ve önerilerde bulunulmuştur.	Ekim-Kasım 2024

BÖLÜM IV

Bulgular

Tablo 3.

Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Aile İçi İletişim Ölçeği ve Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Cinsiyet	N	Ort.	Ss.	t	p
Diyalog Yönelimi	Kadın	221	36,11	6,865	4,255	0,000*
	Erkek	170	33,25	6,187		
Uyum Yönelimi	Kadın	221	22,43	5,718	2,944	0,003*
	Erkek	170	20,75	5,401		
Aile İçi İletişim Ölçeği	Kadın	221	58,54	11,494	4,021	0,000*
	Erkek	170	54,01	10,444		
Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği	Kadın	221	134,46	26,947	4,199	0,000*
	Erkek	170	123,44	24,019		

*p<0,05

Tablo 3'te, katılımcıların Aile İçi İletişim Ölçeği ve Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği puanları cinsiyetlerine göre bağımsız gruplar t testi ile karşılaştırılmıştır.

Aile İçi İletişim Ölçeği toplam puanları ($t=4,021$; $p<0,05$) ile diyalog yönelimi ($t=4,255$; $p<0,05$) ve uyum yönelimi ($t=2,944$; $p<0,05$) alt boyut puanları cinsiyetler arasında anlamlı bir fark göstermektedir. Kadınların aile içi iletişim puanları erkeklerden daha yüksektir.

Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği puanlarında da cinsiyete göre anlamlı bir fark vardır ($t=4,199$; $p<0,05$). Kadınların algıladığı duygusal istismar puanları erkeklere göre daha yüksektir.

Tablo 4.

Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Aile İçi İletişim Ölçeği ve Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Medeni Durum	N	Ort.	Ss.	t	p
Diyalog Yönelimi	Evli	148	34,77	6,898	-0,222	0,825
	Bekar	243	34,93	6,625		
Uyum Yönelimi	Evli	148	20,64	4,946	-2,927	0,004*
	Bekar	243	22,35	5,937		
Aile İçi İletişim Ölçeği	Evli	148	55,41	10,651	-1,586	0,113
	Bekar	243	57,27	11,585		
Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği	Evli	148	127,33	25,138	-1,375	0,170
	Bekar	243	131,09	26,87		

*p<0,05

Tablo 4'te, bağımsız gruplar t testi ile katılımcıların Aile İçi İletişim Ölçeği ve Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği puanları medeni durumlarına göre karşılaştırılmıştır.

Aile İçi İletişim Ölçeği toplam puanları ($t=-1,586$; $p>0,05$) ile diyalog yönelimi alt boyut puanlarında ($t=-0,222$; $p>0,05$) evli ve bekar bireyler arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Her iki grup da benzer düzeyde diyalog yönelimi sergilemektedir. Ancak uyum yönelimi puanlarında medeni duruma göre anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($t=-2,927$; $p<0,05$). Bekar katılımcılar, evli katılımcılara kıyasla daha yüksek uyum yönelimi puanlarına sahiptir.

Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği puanlarında da medeni duruma göre anlamlı bir fark saptanmamıştır ($t=-1,375$; $p>0,05$). Evli ve bekar katılımcılar arasında algılanan duygusal istismar açısından fark yoktur.

Tablo 5.

Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Aile İçi İletişim Ölçeği ve Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Eğitim Durumu	N	Ort.	Ss.	Min.	Maks.	f	p	fark
Diyalog Yönelimi	Ön lisans ve altı ¹	138	33,05 ¹	6,614	15	52			3-2-1
	Lisans ² Yüksek	143	35,18 ²	5,904	18	51	9,88	0,000*	
	Lisans ve üzeri ³	110	36,74 ³	7,309	15	52			
Uyum Yönelimi	Ön lisans ve altı ¹	138	19,62 ¹	5,427	11	41			3-2-1
	Lisans ² Yüksek	143	21,78 ²	4,473	12	36	22,689	0,000*	
	Lisans ve üzeri ³	110	24,22 ³	6,223	11	44			
Aile İçi İletişim Ölçeği	Ön lisans ve altı ¹	138	52,67 ¹	10,846	26	88			3-2-1
	Lisans ² Yüksek	143	56,96 ²	9,479	32	80	18,179	0,000*	
	Lisans ve üzeri ³	110	60,95 ³	12,251	26	90			
Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği	Ön lisans ve altı ¹	138	120,64 ¹	25,037	61	203			3-2-1
	Lisans ² Yüksek	143	130,44 ²	21,988	73	185	18,197	0,000*	
	Lisans ve üzeri ³	110	139,99 ³	28,945	61	214			

*p<0,05

Tablo 5'te, ANOVA testi ile katılımcıların eğitim düzeylerine göre Aile İçi İletişim Ölçeği ve Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği puanları karşılaştırılmıştır.

Aile İçi İletişim Ölçeği toplam puanları (f=18,179; p<0,05) ile diyalog yönelimi (f=9,88; p<0,05) ve uyum yönelimi (f=22,689; p<0,05) puanlarında eğitim düzeylerine göre anlamlı bir fark gözlemlenmiştir. Ortaya çıkan farkın hangi gruplar

arasında gerçekleştiğini belirlemek için gerçekleştirilen Post hoc analizlerinden Tukey testi sonucunda, yüksek lisans ve üzeri eğitime sahip katılımcılar lisans ile ön lisans ve altı düzeyde olanlardan daha yüksek puan alarak en yüksek aile içi iletişim puanına sahip olmuştur.

Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği puanları açısından da eğitim durumuna göre anlamlı farklar saptanmıştır ($f=18,197$; $p<0,05$). Tukey testi sonuçlarına göre, yüksek lisans ve üzeri eğitim seviyesindekiler lisans ile ön lisans ve altı eğitim düzeyine sahip olanlardan daha yüksek algılanan duygusal istismar puanına sahiptir.

Tablo 6.

Katılımcıların Anne Eğitim Durumlarına Göre Aile İçi İletişim Ölçeği ve Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Anne Eğitim Durumu	N	Ort.	Ss.	Min.	Maks.	f	p
Diyalog Yönelimi	Lise ve altı ¹	185	35,13	6,51	18	52	3,327	0,037*
	Ön lisans ²	87	35,98	5,389	20	47		
	Lisans ve üzeri ³	119	33,65	7,717	15	52		
Uyum Yönelimi	Lise ve altı	185	21,83	5,381	11	44	0,212	0,809
	Ön lisans	87	21,8	4,077	13	37		
	Lisans ve üzeri	119	21,42	6,903	11	41		
Aile İçi İletişim Ölçeği	Lise ve altı	185	56,96	10,555	32	90	1,681	0,188
	Ön lisans	87	57,78	8,746	34	80		
	Lisans ve üzeri	119	55,07	13,645	26	89		
Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği	Lise ve altı	185	130,42	24,784	73	214	1,592	0,205
	Ön lisans	87	132,63	20,438	77	190		
	Lisans ve üzeri	119	126,34	31,593	61	205		

* $p<0,05$

Tablo 6'da, katılımcıların Aile İçi İletişim Ölçeği ve Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği puanları annelerinin eğitim durumlarına göre ANOVA testi ile karşılaştırılmıştır.

Aile İçi İletişim Ölçeği toplam puanları ($f=1,681$; $p>0,05$) ile uyum yönelimi ($f=0,212$; $p>0,05$) puanlarında anne eğitim durumu açısından anlamlı bir fark saptanmamıştır. Ancak diyalog yönelimi puanlarında anne eğitim durumu açısından anlamlı bir fark bulunmaktadır ($f=3,327$; $p<0,05$). Tukey testinden elde edilen sonuca göre, ön lisans mezunu annelere sahip katılımcıların diyalog yönelimi puanları lise ve altı ile lisans ve üzeri eğitim düzeyine sahip annelerin çocuklarından daha yüksektir.

Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği puanları açısından da anne eğitim durumu ile anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir ($f=1,592$; $p>0,05$). Tüm eğitim düzeylerinde algılanan duygusal istismar puanları arasında bir fark bulunmamaktadır.

Tablo 7.

Katılımcıların Baba Eğitim Durumlarına Göre Aile İçi İletişim Ölçeği ve Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Baba Eğitim Durumu	N	Ort.	Ss.	Min.	Maks.	f	p
Diyalog Yönelimi	Lise ve altı	157	35,11	6,248	18	52		
	Ön lisans	108	35,75	5,718	21	48	2,614	0,075
	Lisans ve üzeri	126	33,81	7,898	15	52		
Uyum Yönelimi	Lise ve altı	157	21,40	4,911	11	39		
	Ön lisans	108	22,45	5,25	11	44	1,334	0,265
	Lisans ve üzeri	126	21,43	6,693	11	41		
Aile İçi İletişim Ölçeği	Lise ve altı	157	56,51	10,099	32	86		
	Ön lisans	108	58,20	9,92	34	90	2,03	0,133
	Lisans ve üzeri	126	55,24	13,423	26	89		
Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği	Lise ve altı	157	129,41	23,586	73	202		
	Ön lisans	108	133,44	23,357	77	214	1,909	0,150
	Lisans ve üzeri	126	126,75	31,13	61	205		

Tablo 7'de, ANOVA testi ile katılımcıların Aile İçi İletişim Ölçeği ve Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği puanları babalarının eğitim durumlarına göre karşılaştırılmıştır.

Aile İçi İletişim Ölçeği toplam puanları ($f=2,03$; $p>0,05$) ile diyalog yönelimi ($f=2,614$; $p>0,05$) ve uyum yönelimi ($f=1,334$; $p>0,05$) alt boyutu puanları baba eğitim durumuna göre farklılık göstermemektedir. Her baba eğitim grubundaki katılımcıların aile içi iletişim puanları benzerdir.

Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği puanlarında da baba eğitim durumu ile anlamlı bir fark bulunmamıştır ($f=1,909$; $p>0,05$). Tüm gruplar, algıladıkları duygusal istismar puanları açısından birbirine benzemektedir.

Tablo 8.

Katılımcıların Aile İçi İletişim Ölçeği, Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği ve Psikolojik Esneklik Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Korelasyon Katsayıları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Diyalog Yönelimi	r 1									
	p									
2. Uyum Yönelimi	r ,658**	1								
	p 0,000									
3. Aile İçi İletişim Ölçeği	r ,926**	,893**	1							
	p 0,000	0,000								
4. Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği	r ,926**	,885**	,996**	1						
	p 0,000	0,000	0,000							
5. Bağlamsal Benlik	r ,111*	0,082	,107*	,115*	1					
	p 0,028	0,104	0,034	0,022						
6. Ayrışma	r ,104*	0,096	,110*	,103*	,387**	1				
	p 0,039	0,059	0,029	0,041	0,000					
7. Kabul	r -,189**	-,263**	-,244**	-,246**	-,182**	-,368**	1			
	p 0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000				
8. Şimdiki An	r -0,07	-0,065	-0,074	-0,089	-,326**	-,162**	,311**	1		
	p 0,170	0,201	0,144	0,08	0,000	0,001	0,000			
9. Değerler Doğrultusunda Yaşam	r ,267**	,341**	,330**	,324**	,408**	,377**	-,523**	0,008	1	
	p 0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,872		
10. Psikolojik Esneklik Ölçeği	r ,144**	,166**	,169**	,157**	,390**	,369**	0,011	,523**	,741**	1
	p 0,004	0,001	0,001	0,002	0,000	0,000	0,830	0,000	0,000	

*p<0,05; **p<0,01

Tablo 8, katılımcıların Aile İçi İletişim, Algılanan Duygusal İstismar ve Psikolojik Esneklik Ölçeklerinden aldıkları puanlar arasındaki ilişkileri inceleyen Pearson korelasyon katsayılarını göstermektedir.

Aile İçi İletişim Ölçeği ($r=0,996$; $p<0,01$) ve alt boyutları olan Diyalog Yönelimi ($r=0,926$; $p<0,01$) ve Uyum Yönelimi ($r=0,885$; $p<0,01$) ile Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği puanları arasında pozitif yönlü ilişkiler bulunmaktadır. Bu sonuçlar, aile içi iletişim puanı arttıkça algılanan duygusal istismarın da arttığını göstermektedir.

Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği ile Psikolojik Esneklik Ölçeği toplam puanları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,157$; $p<0,01$). Bu bulgu, algılanan duygusal istismar düzeyi arttıkça psikolojik esneklik puanlarının da arttığını göstermektedir. Algılanan duygusal istismar ile bağlamsal benlik ($r=0,115$; $p<0,05$), ayrışma ($r=0,103$; $p<0,05$) ve değerler doğrultusunda yaşam ($r=0,324$; $p<0,01$) alt boyutu puanları arasında da anlamlı şekilde pozitif ilişkiler bulunmuştur. Bu, algılanan duygusal istismar arttıkça bireylerin bağlamsal benlik, ayrışma ve değerler doğrultusunda yaşam puanlarının arttığını göstermektedir. Algılanan duygusal istismar ile kabul arasında ise negatif ve anlamlı bir ilişki vardır ($r=-0,246$; $p<0,01$). Bu, duygusal istismar algısı arttıkça kabul puanlarının azaldığını göstermektedir. Algılanan duygusal istismar ile şimdiki an alt boyutu arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=-0,089$; $p>0,05$).

Psikolojik Esneklik Ölçeği ile Aile İçi İletişim Ölçeği puanları ($r=0,169$; $p<0,01$) ve Diyalog Yönelimi ($r=0,144$; $p<0,01$) ve Uyum Yönelimi ($r=0,166$; $p<0,01$) alt boyutları arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Buna göre, aile içi iletişim düzeyi arttıkça bireylerin psikolojik esneklikleri de artmaktadır.

Aile İçi İletişim Ölçeği puanları ile Psikolojik Esneklik Ölçeğinin alt boyutlarından bağlamsal benlik ($r=0,107$; $p<0,05$), ayrışma ($r=0,110$; $p<0,05$) ve değerler doğrultusunda yaşam ($r=0,330$; $p<0,01$) puanları arasında anlamlı ve pozitif ilişkiler bulunmaktadır. Ancak aile içi iletişim ile kabul alt boyutu arasında negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=-0,244$; $p<0,01$). Buna göre, Aile içi iletişim puanları arttıkça bağlamsal benlik, ayrışma ve değerler doğrultusunda yaşam puanları artarken kabul puanları azalmaktadır. Aile içi iletişim ile şimdiki an alt boyutu arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r=-0,074$; $p>0,05$).

Tablo 9.

Katılımcıların Aile İçi İletişim Ölçeği ve Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği Puanlarının Psikolojik Esneklik Ölçeği Puanlarını Yordama Durumu

Değişken	B	Sh	β	t	p
(Sabit)	104,924	3,858		27,199	0,000*
Aile İçi İletişim Ölçeği	1,998	0,707	1,495	2,828	0,005*
Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği	-0,763	0,303	-1,332	-2,519	0,012*
R=0,211	R ² =0,044		F(2;390)=8,995		P<0,01

Bağımlı Değişken: Psikolojik Esneklik Ölçeği

Tablo 9'da, katılımcıların aile içi iletişim ve algılanan duygusal istismar puanlarının psikolojik esneklik üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizinin sonuçları gösterilmektedir.

Sonuçlara göre, Aile İçi İletişim Ölçeği puanları ($\beta=1,495$; $p<0,01$) psikolojik esnekliği pozitif yönde anlamlı bir şekilde yordarken, Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği puanları ($\beta=-1,332$; $p<0,05$) psikolojik esneklik üzerinde negatif yönde bir etki göstermektedir. Bu sonuç, aile içi iletişim arttıkça psikolojik esnekliğin de artış gösterdiğini, ancak algılanan duygusal istismarın artmasının psikolojik esnekliği azalttığını ifade etmektedir.

Modelin genel R değeri 0,211, R² değeri ise 0,044'tür. Bu da psikolojik esneklikteki değişimin %4,4'ünün aile içi iletişim ve algılanan duygusal istismar düzeyleri tarafından açıklandığını göstermektedir.

BÖLÜM V

Tartışma

Çalışmanın bu bölümünde aile içi iletişimin duygusal istismar ve psikolojik esneklik ile ilişkisinin değerlendirilmesi doğrultusunda elde edilen bulgular ilgili literatür bağlamında değerlendirilmiş ve tartışılmıştır.

Araştırma kapsamında, aile içi iletişim ile diyalog ve uyum yöneliminde cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Buna göre, kadınların aile içi iletişim düzeyinin erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Elde edilen bu sonuç, literatürde sıklıkla vurgulanan cinsiyet temelli iletişim farklılıkları ile uyumludur. Bu durum, kadınların daha fazla empati, duygusal ifade ve sosyal bağ kurma eğilimleri ile açıklanabilir. Literatürdeki çalışmalara göre, kadınlar genellikle daha fazla empati göstermekte ve duygusal ifadeleri daha açık bir şekilde iletmektedirler (Chaplin ve Aldao, 2013; Koçoğlu, 2013). Bu özellikler, kadınların aile içi iletişimde daha etkin rol oynamalarına katkıda bulunabilir. Crowell ve diğerleri (2002) tarafından yapılan bir çalışma, kadınların aile üyeleri ile daha derinlemesine ve anlamlı iletişim kurduklarını, bu sayede aile içi bağların güçlendiğini göstermektedir.

Ayrıca araştırmanın bir diğer bulgusunda, algılanan duygusal istismar konusunda da cinsiyetler arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, kadınların erkeklere göre daha yüksek düzeyde duygusal istismar algıladıkları gözlemlenmiştir. Bu bulgu, literatürdeki mevcut çalışmalarla paralellik göstermektedir. Kadınların duygusal istismara karşı daha hassas oldukları ve bu tür istismarı daha yüksek oranda algıladıkları bilinmektedir (Smith ve Freyd, 2013; Thompson vd., 2006). Duygusal istismar, mağdurlar üzerinde derin psikolojik etkiler bırakabilmekte ve bu etkiler kadınlar üzerinde daha belirgin olabilmektedir. Kadınların duygusal istismarın etkilerini daha yoğun yaşama eğiliminde olması duygusal istismar algılarını artırabilmektedir (Johnson vd., 2011). Ayrıca kadınların duygusal ifadeleri ve ilişkisel bağları daha fazla önemsemeleri, duygusal istismar olaylarını daha fazla fark etmelerine neden olabilmektedir. Sonuç olarak, kadınların aile içi iletişimde daha yüksek düzeyde yer almaları ve duygusal istismar algılarının erkeklere göre daha yüksek olması, empati ve duygusal ifade becerilerinin yanı sıra toplumsal rol beklentileri ile de ilişkilendirilebilir.

Araştırmada, aile içi iletişimde diyalog yöneliminin evli ve bekar bireyler arasında benzer düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ancak uyum yönelimi açısından

medeni duruma göre anlamlı bir fark bulunmaktadır; bekar katılımcıların evli katılımcılara kıyasla daha yüksek uyum yönelimi gösterdiği tespit edilmiştir. Literatürde, diyalog yönelimi, bireylerin açık, dürüst ve iki yönlü iletişim kurma yeteneği olarak tanımlanmakta ve medeni durumun bu beceri üzerinde sınırlı bir etkisi olduğu görülmektedir (Galvin vd., 2022). Bununla birlikte, bireylerin yaşam deneyimleri ve ilişkilerdeki rollerine bağlı olarak iletişim tarzlarının çeşitlilik gösterebileceği de belirtilmektedir (Knapp vd., 2014). Uyum yönelimi açısından bekar bireylerin evli bireylere kıyasla daha yüksek düzeyde uyum sağlama eğiliminde oldukları tespit edilmiştir. Bu bulgu, bekar bireylerin sosyal çevrelerine daha fazla uyum sağlama ihtiyacı duyabileceğini ve bu nedenle daha esnek ve uyumlu davranışlar sergileyebileceğini göstermektedir. Literatürde uyum yönelimi, bireylerin sosyal ve duygusal olarak başkalarına uyum sağlama yeteneği olarak tanımlanmaktadır ve bu yeteneğin medeni duruma bağlı olarak değişebileceği belirtilmektedir (Burleson ve Fareell, 2002). Bekar bireylerin sosyal ilişkilerde daha fazla esneklik göstermeleri ve çeşitli sosyal ortamlara daha kolay adapte olabilmeleri, onların uyum yönelimlerini artırabilmektedir (Solomon ve Theiss, 2013).

Algılanan duygusal istismar konusunda ise evli ve bekar katılımcılar arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç, literatürde yer alan bazı çalışmalarda da benzer şekilde rapor edilmiştir. Duygusal istismar, bireylerin medeni durumlarından bağımsız olarak deneyimleyebilecekleri bir olgu olarak görülmektedir. Duygusal istismar hem evli hem de bekar bireylerde benzer düzeyde psikolojik etkiler yaratabilmektedir. Bu durum, duygusal istismarın temelinde yatan dinamiklerin, medeni durumdan ziyade bireyler arası ilişkilerin niteliği ile daha yakından ilişkili olduğunu göstermektedir (Yoshihama vd., 2009). Duygusal istismar genellikle bireyin benlik saygısını zedeleyen, sürekli eleştiriler, aşağılamalar ve manipülatif davranışlar gibi eylemlerle karakterize edilmektedir. Bu tür davranışların evli veya bekar bireyler arasında benzer düzeylerde algılanması, her iki gruptaki bireylerin de bu tür istismara maruz kalma olasılıklarının ve bu istismarı algılama şekillerinin benzer olduğunu göstermektedir (Karakurt ve Silver, 2013). Ayrıca duygusal istismarın tanınması ve rapor edilmesi, bireylerin kişisel farkındalıkları ve psikolojik dayanıklılıkları ile de ilişkili olabilir.

Araştırma kapsamında, aile içi iletişimde diyalog ve uyum yöneliminde eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, yüksek lisans ve üzeri eğitime sahip katılımcıların lisans ve ön lisans ve altı eğitim

düzeyine sahip olanlara kıyasla daha yüksek aile içi iletişim düzeyi sergilediği tespit edilmiştir. Bu sonuç, literatürde de desteklenmektedir ve eğitim düzeyinin bireylerin iletişim becerilerini ve sosyal uyum yeteneklerini geliştirdiğine işaret etmektedir (Koerner ve Fitzpatrick, 2002). Eğitim düzeyinin aile içi iletişim üzerindeki etkisi, eğitim sürecinde kazanılan eleştirel düşünme, problem çözme ve empati gibi becerilerle ilişkilendirilebilir. Yüksek eğitim düzeyi, bireylerin daha açık, anlayışlı ve etkili iletişim kurabilmelerine olanak tanımaktadır. Literatürde, yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin iletişimde daha fazla açıklık, duyarlılık ve uyum gösterdikleri belirtilmektedir (Gudykunst, 2005). Bu durum, aile içi iletişimde diyalog ve uyum yöneliminin artmasına katkıda bulunabilir.

Araştırmada, algılanan duygusal istismar açısından da eğitim seviyesine göre anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, yüksek lisans ve üzeri eğitime sahip olanların lisans ile ön lisans ve altı eğitim düzeyindekilere göre daha yüksek düzeyde duygusal istismar algıladığı gözlemlenmiştir. Bu sonuç, bireylerin eğitim seviyesinin duygusal istismarı tanımlama ve algılama yetenekleri üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir. Literatürde, eğitim düzeyi ile istismar algısı arasındaki ilişki genellikle eğitilmiş bireylerin daha yüksek farkındalık ve eleştirel düşünme becerilerine sahip olmaları ile açıklanmaktadır (Schultz vd., 2021). Eğitim düzeyi bireylerin iletişim becerilerini, duygusal zekalarını ve empati yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olabilmektedir. Yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin genellikle daha sofistike bir duygusal farkındalık ve anlama yeteneği geliştirmeleri onların ilişkilerde duygusal istismarı daha iyi tanımlamalarına ve algılamalarına olanak tanımaktadır (Elo vd., 2009). Eğitilmiş bireylerin duygusal istismarın karmaşık biçimlerini daha iyi tanıyabilmeleri, bu grubun daha yüksek düzeyde duygusal istismar algılamasını açıklayabilir.

Araştırma bulgusunda, aile içi iletişimde uyum yönelimi, anne eğitim durumu açısından anlamlı bir fark göstermemektedir. Ancak, diyalog yönelimi açısından anne eğitim durumu ile anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, ön lisans mezunu annelere sahip katılımcıların lise ve altı ile lisans ve üzeri eğitim düzeyine sahip annelerin çocuklarına kıyasla daha yüksek diyalog yönelimi sergilediği gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar, aile içindeki bireylerin birbirleriyle olan ilişkilerinde uyum sağlamalarının annenin eğitim düzeyinden bağımsız olduğunu öne sürmektedir. Uyum yönelimi, aile üyelerinin karşılıklı olarak birbirlerinin ihtiyaç ve beklentilerine cevap verebilme kapasitesini ifade etmektedir (Koerner ve Fitzpatrick,

2002). Bu bağlamda, annenin eğitim düzeyinin aile üyelerinin uyum sağlamasında belirleyici bir faktör olmadığı sonucuna varılabilir. Öte yandan, diyalog yönelimi açısından anne eğitim durumu ile anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Diyalog yönelimi, aile üyelerinin birbirleriyle açık ve serbest bir şekilde iletişim kurma eğilimlerini ifade etmektedir (Ritchie ve Fitzpatrick, 1990). Literatürde, eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin genellikle daha etkili iletişim becerilerine sahip oldukları ve bu becerileri aile içi ilişkilerde kullanabildikleri belirtilmektedir (Eccles ve Harold, 1993). Bununla birlikte, ön lisans düzeyinde eğitim almış annelerin hem yeterli bilgiye sahip olmaları hem de pratik yaşam deneyimlerini etkin bir şekilde kullanabilmeleri nedeniyle çocuklarıyla daha etkili ve açık iletişim kurabildikleri düşünülebilir.

Bir diğer araştırma bulgusunda algılanan duygusal istismar açısından anne ve baba eğitim durumu ile anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir. Araştırmalar, duygusal istismarın sosyo-ekonomik durum, kültürel faktörler ve bireysel psikolojik özellikler gibi çeşitli değişkenlerden etkilendiğini göstermektedir (Yates, 2004). Bu nedenle, anne ve babanın eğitim durumunun tek başına duygusal istismarı açıklamakta yetersiz kalabileceği düşünülebilir.

Araştırmada, aile içi iletişim ve diyalog ile uyum yönelimi düzeyleri baba eğitim durumu açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatürde, ebeveynlerin eğitim düzeyinin çocukların sosyal ve duygusal gelişimi üzerinde etkili olduğu sıklıkla vurgulanmıştır (Eccles ve Harold, 1993). Ancak bu araştırma, babanın eğitim seviyesinin aile içi iletişim ve uyum üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermiştir. Bu bağlamda babaların eğitim düzeyi ne olursa olsun, etkili iletişim ve uyum sağlayabilmeleri için başka faktörlerin daha belirleyici olduğu düşünülebilir. Babaların kişilik özellikleri, iletişim becerileri ve aile içindeki rolleri gibi faktörler, aile içi iletişim dinamiklerini daha fazla etkileyebilmektedir (Amato, 1998).

Araştırmanın önemli bulgusunda, aile içi iletişiminin diyalog ve uyum yönelimi ile algılanan duygusal istismar arasında pozitif ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, aile içi iletişim düzeyi arttıkça algılanan duygusal istismarın da arttığı gözlemlenmiştir. Bu durum, aile içi iletişim kalitesinin, aile üyeleri arasında duygusal zarar ve istismar algısına yol açabileceğini öne sürmektedir. Aile içi iletişim, aile üyeleri arasındaki duygusal bağları güçlendiren ve aile dinamiklerini şekillendiren önemli bir faktördür (Koerner ve Fitzpatrick, 2002). Ancak iletişim

kalitesinin artması, her zaman pozitif sonuçlar doğurmayabilir. Araştırmanın bulguları, aile içi iletişim arttıkça algılanan duygusal istismarın da arttığını göstermektedir. Bu durum, aile içi iletişimin kalitesinin ve içeriğinin önemini vurgulamaktadır. Olumsuz ve manipülatif iletişim tarzları, aile üyeleri arasında duygusal istismar algısını artırabilmektedir (Simon ve Furman, 2010). Araştırmanın bulguları, diyalog ve uyum yönelimi arttıkça algılanan duygusal istismarın da arttığını göstermektedir. Bu bulgu, aile üyeleri arasındaki iletişimin içeriği ve kalitesinin duygusal istismar algısını etkileyebileceğini göstermektedir. Nitelikli ve empatik iletişim eksikliği, aile içi ilişkilerde duygusal istismar algısının artmasına yol açabilmektedir (Riggs ve Kaminski, 2010). Algılanan duygusal istismar, bir bireyin diğerine karşı olumsuz duygusal tepkiler ve manipülasyonlar yoluyla zarar vermesini içermektedir (Yates, 2004). Literatürde, duygusal istismarın sosyo-ekonomik durum, kültürel faktörler ve bireysel psikolojik özellikler gibi çeşitli değişkenlerden etkilendiği belirtilmektedir (Kitzmann vd., 2003). Bu nedenle, aile içi iletişimin kalitesi ve içeriği, duygusal istismar algısını belirlemede kritik bir rol oynamaktadır.

Araştırmanın bir diğer önemli bulgusunda, algılanan duygusal istismar ile psikolojik esneklik arasında da pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, algılanan duygusal istismar düzeyi arttıkça psikolojik esnekliğin de arttığını gözlemlenmiştir. Ayrıca, algılanan duygusal istismar ile bağlamsal benlik, ayrışma ve değerler doğrultusunda yaşam arasında pozitif ilişkiler vardır. Buna göre, algılanan duygusal istismar arttıkça bireylerin bağlamsal benlik, ayrışma ve değerler doğrultusunda yaşam düzeylerinin arttığını ortaya koymaktadır. Öte yandan, algılanan duygusal istismar ile kabul arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır; duygusal istismar algısı arttıkça kabul düzeyi azaldığı gözlemlenmiştir. Bu bulgu, duygusal istismar algısının artmasının, bireylerin psikolojik esneklik düzeylerini artırdığını göstermektedir. Psikolojik esneklik, bireylerin stres ve zorlayıcı yaşam olayları karşısında uyum sağlama kapasitesi olarak tanımlanır (Kashdan ve Rottenberg, 2010). Dolayısıyla, duygusal istismarın bireylerin zorluklarla başa çıkma yeteneklerini artırabileceği düşünülebilir. Bu bulgu, travma sonrası büyüme teorisi ile uyumludur; bireyler zorlu yaşam olayları karşısında daha dirençli ve esnek hale gelebilirler (Tedeschi ve Calhoun, 2004). Bulgular, ayrıca algılanan duygusal istismar ile bağlamsal benlik, ayrışma ve değerler doğrultusunda yaşam arasında pozitif ilişkiler olduğunu göstermektedir. Bağlamsal benlik, bireylerin kendilerini sosyal ve kültürel bağlamda tanımlama şeklidir (Cross vd., 2011). Ayrışma, bireyin

kendisini duygusal olarak bağımsız ve farklı bir birey olarak algılamasıdır (Bowen, 1978). Değerler doğrultusunda yaşam ise bireyin kişisel değerlerine uygun davranma kapasitesidir (Hayes vd., 1999). Bu ilişkiler, duygusal istismarın bireylerin kendilik algısını ve değerlerine uygun yaşam sürme kapasitesini artırabileceğini göstermektedir. Bu durum, bireylerin zorluklar karşısında kendi kimliklerini ve değerlerini daha belirgin hale getirmeleri ile açıklanabilir.

Ayrıca, psikolojik esneklik ile aile içi iletişimin diyalog ve uyum yönelimi arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, aile içi iletişim düzeyi arttıkça bireylerin psikolojik esnekliğinin de arttığı gözlemlenmiştir. Bu bulgu, aile içi iletişim düzeyinin artmasının, bireylerin psikolojik esneklik düzeylerini artırdığını göstermektedir. Psikolojik esneklik, bireylerin stres ve zorlayıcı yaşam olayları karşısında uyum sağlama kapasitesi olarak tanımlanır (Kashdan ve Rottenberg, 2010). Dolayısıyla sağlıklı aile içi iletişim, bireylerin zorluklarla başa çıkma yeteneklerini artırabilir ve bu da onların genel psikolojik esneklik düzeylerini yükseltebilir. Aile içi iletişim, aile üyeleri arasındaki duygusal bağları güçlendiren ve aile dinamiklerini şekillendiren önemli bir faktördür (Koerner ve Fitzpatrick, 2002). İyi yapılandırılmış ve destekleyici aile iletişimi, bireylerin duygusal ve psikolojik sağlığını olumlu yönde etkileyebilir. Araştırmalar, aile içi olumlu iletişim tarzlarının, bireylerin stresle başa çıkma mekanizmalarını güçlendirdiğini ve psikolojik esnekliklerini artırdığını göstermektedir (Repetti vd., 2002). Diyalog yönelimi, aile üyelerinin birbirleriyle açık ve serbest bir şekilde iletişim kurma eğilimlerini ifade eder (Ritchie ve Fitzpatrick, 1990). Uyum yönelimi ise, aile üyelerinin karşılıklı olarak birbirlerinin ihtiyaç ve beklentilerine cevap verebilme kapasitesini ifade eder. Bu yönelimlerin artması, bireylerin psikolojik esnekliklerini artırabilir. Bu bulgu, aile içi diyalog ve uyumun, bireylerin stresle başa çıkma ve duygusal dengeyi koruma kapasitelerini artırdığı literatürdeki bulgularla uyumludur (Whitehead vd., 2018).

Araştırmada, aile içi iletişim ile psikolojik esnekliğin alt boyutları olan bağlamsal benlik, ayrışma ve değerler doğrultusunda yaşam arasında anlamlı ve pozitif ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Ancak aile içi iletişim ile kabul arasında negatif ve anlamlı bir ilişki gözlemlenmiştir; aile içi iletişim düzeyi arttıkça bağlamsal benlik, ayrışma ve değerler doğrultusunda yaşam düzeyleri artarken kabul düzeyi azaldığı gözlemlenmiştir. Bu bulgu, aile içi iletişim düzeyinin artmasının, bireylerin bağlamsal benlik, ayrışma ve değerler doğrultusunda yaşam düzeylerini

artırdığını göstermektedir. Bağlamsal benlik, bireylerin kendilerini sosyal ve kültürel bağlamda tanımlama şekli olup, sosyal bağlamda kendilik algısının gücünü belirtir (Cross vd., 2011). Ayrışma, bireyin kendisini duygusal olarak bağımsız ve farklı bir birey olarak algılamasıdır (Bowen, 1978). Değerler doğrultusunda yaşam ise bireyin kişisel değerlerine uygun davranma kapasitesidir (Hayes vd., 1999). Pozitif aile içi iletişim, aile üyeleri arasındaki duygusal bağları güçlendirmekte ve bireylerin kimliklerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır (Koerner ve Fitzpatrick, 2002). Aile içinde sağlıklı iletişim, bireylerin kendilerini sosyal bağlamda daha net tanımlamalarını, duygusal bağımsızlıklarını artırmalarını ve kişisel değerlerine uygun yaşamalarını desteklemektedir (Whitehead vd., 2018). Bu bulgular, aile içi olumlu iletişim tarzlarının bireylerin psikolojik esnekliklerini güçlendirdiğini göstermektedir.

Son olarak, aile içi iletişimin psikolojik esnekliği pozitif yönde anlamlı bir şekilde yordadığı, algılanan duygusal istismarın ise psikolojik esneklik üzerinde negatif bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir. Buna göre, aile içi iletişim düzeyi arttıkça psikolojik esnekliğin de arttığı ancak algılanan duygusal istismarın artmasının psikolojik esnekliği azalttığı gözlemlenmiştir. Psikolojik esneklik, bireylerin olumsuz düşünceler ve duygular karşısında esneklik gösterme yetenekleriyle ilgilidir ve bu durum bireylerin stresle başa çıkma becerilerini geliştirebilir (Kashdan ve Rottenberg, 2010). Aile içi sağlıklı iletişim, bireylerin kendilerini ifade etme, destek arama ve zorluklarla başa çıkma yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olabilmektedir (Repetti vd., 2002). Olumlu aile dinamikleri, bireylerin kendilerini daha güvende hissetmelerini sağlayarak psikolojik esnekliklerini artırmaktadır (Randall ve Bodenmann, 2009). Bunun yanı sıra algılanan duygusal istismarın psikolojik esneklik üzerinde negatif bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Algılanan duygusal istismar, bireylerin aile içindeki olumsuz deneyimlerini ve duygusal zarar görme algılarını ifade etmektedir ve bu durum bireylerin psikolojik esnekliklerini olumsuz etkileyebilmektedir (Latalova vd., 2014). Duygusal istismar, bireylerin kendi duygularını ifade etme ve yönetme yeteneklerini kısıtlayarak onların stresle başa çıkma kapasitelerini azaltmaktadır (Rothon vd., 2011). Bu nedenle, algılanan duygusal istismarın artması, bireylerin psikolojik esnekliklerini olumsuz yönde etkileyerek zorluklarla başa çıkma yeteneklerini azaltabileceği düşünülmektedir.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Sonuç

Aile içi iletişim ile diyalog ve uyum yönelimi düzeyleri cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık göstermektedir. Kadınların aile içi iletişim düzeyi erkeklere kıyasla daha yüksektir.

Algılanan duygusal istismar konusunda da cinsiyetler arasında anlamlı bir fark vardır; kadınlar, erkeklere göre daha yüksek düzeyde duygusal istismar algılamaktadır.

Aile içi iletişimi ile diyalog yöneliminde evli ve bekar bireyler benzer düzeye sahiptir. Ancak, uyum yönelimi açısından medeni duruma göre anlamlı bir fark bulunmaktadır; bekar katılımcılar, evli katılımcılara kıyasla daha yüksek uyum yönelimi göstermektedir.

Algılanan duygusal istismar konusunda ise evli ve bekar katılımcılar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Aile içi iletişim ile diyalog ve uyum yönelimi düzeylerinde eğitim düzeyine göre anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Yüksek lisans ve üzeri eğitime sahip katılımcılar, lisans ile ön lisans ve altı eğitim düzeyine sahip olanlara kıyasla daha yüksek aile içi iletişim düzeyi sergilemektedir.

Algılanan duygusal istismar açısından da eğitim seviyesine göre anlamlı farklılıklar bulunmaktadır; yüksek lisans ve üzeri eğitime sahip olanlar, lisans ve ön lisans ve altı eğitim düzeyindekilere göre daha yüksek düzeyde duygusal istismar algılamaktadır.

Aile içi iletişim ile uyum yönelimi, anne eğitim durumu açısından anlamlı bir fark göstermemektedir. Ancak diyalog yöneliminde anne eğitim durumu açısından anlamlı bir farklılık vardır. Ön lisans mezunu annelere sahip katılımcılar, lise ve altı ile lisans ve üzeri eğitim düzeyine sahip annelerin çocuklarına kıyasla daha yüksek diyalog yönelimi sergilemektedir.

Algılanan duygusal istismar açısından ise anne eğitim durumu ile anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir.

Aile içi iletişim ile diyalog ve uyum yönelimi, baba eğitim durumu açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Algılanan duygusal istismar açısından da baba eğitim durumu ile anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Aile içi iletişim ile diyalog ve uyum yönelimi, algılanan duygusal istismar ile pozitif ilişkiler göstermektedir. Bu, aile içi iletişim düzeyi arttıkça algılanan duygusal istismarın da arttığını göstermektedir.

Algılanan duygusal istismar ile psikolojik esneklik arasında da pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu, algılanan duygusal istismar düzeyi arttıkça psikolojik esnekliğin de arttığını göstermektedir. Ayrıca, algılanan duygusal istismar ile bağlamsal benlik, ayrışma ve değerler doğrultusunda yaşam arasında pozitif ilişkiler vardır. Buna göre, algılanan duygusal istismar arttıkça bireylerin bağlamsal benlik, ayrışma ve değerler doğrultusunda yaşam düzeylerinin arttığını ortaya koymaktadır. Öte yandan, algılanan duygusal istismar ile kabul arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır; duygusal istismar algısı arttıkça kabul düzeyi azalmaktadır. Algılanan duygusal istismar ile şimdiki an arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Psikolojik esneklik ile aile içi iletişim, diyalog ve uyum yönelimi arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Bu durum, aile içi iletişim düzeyi arttıkça bireylerin psikolojik esnekliğinin de arttığını göstermektedir.

Aile içi iletişim ile psikolojik esnekliğin alt boyutları olan bağlamsal benlik, ayrışma ve değerler doğrultusunda yaşam arasında anlamlı ve pozitif ilişkiler vardır. Ancak aile içi iletişim ile kabul arasında negatif ve anlamlı bir ilişki gözlemlenmiştir; aile içi iletişim düzeyi arttıkça bağlamsal benlik, ayrışma ve değerler doğrultusunda yaşam düzeyleri artarken kabul düzeyi azalmaktadır. Aile içi iletişim ile şimdiki an arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Aile içi iletişimin psikolojik esnekliği pozitif yönde anlamlı bir şekilde yordarken algılanan duygusal istismar ise psikolojik esneklik üzerinde negatif bir şekilde yordamaktadır. Bu sonuç, aile içi iletişim düzeyi arttıkça psikolojik esnekliğin de arttığını ancak algılanan duygusal istismarın artmasının psikolojik esnekliği azalttığını ortaya koymaktadır.

Öneriler

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Kadınların algıladığı duygusal istismar düzeyinin erkeklerden daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, cinsiyetin duygusal istismar algısı üzerindeki

etkilerini daha iyi anlamak için nitel araştırma yöntemleriyle incelenebilir. Özellikle, kadın ve erkek bireylerin deneyimlerini ve bakış açılarını derinlemesine keşfetmek, araştırmanın bulgularını zenginleştirebilir.

Yüksek lisans ve üzeri eğitim düzeyine sahip bireylerin aile içi iletişim düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, eğitim düzeyinin psikolojik esneklik üzerindeki etkilerini araştırmak için bir temel oluşturabilir. Yeni araştırmacılar, eğitim programları ve müdahale stratejileri geliştirmek amacıyla bu ilişkileri inceleyerek, aile içi iletişimi artırmayı hedefleyen çalışmalar yapabilirler.

Klinisyenlere Yönelik Öneriler

Klinik pratiğinde, aile içi iletişim ve duygusal istismar algısının psikolojik esneklik üzerindeki etkileri göz önünde bulundurularak, bireylere yönelik terapi ve destek programları geliştirilmelidir. Bu programlar, duygusal istismar deneyimlerini yaşayan bireylerin kendilerini ifade etmelerine ve yaşadıkları duygusal zorluklarla başa çıkmalarına yardımcı olmalıdır. Ayrıca, bu terapilerde aile içi iletişimin güçlendirilmesine yönelik stratejilere yer verilmesi, bireylerin sosyal destek ağlarını güçlendirebilir.

Kadınların algıladığı duygusal istismar düzeyinin erkeklerden daha yüksek olduğu bulgusu, cinsiyet farklılıklarını göz önünde bulundurarak terapötik yaklaşımların yeniden yapılandırılmasını gerektirmektedir. Klinisyenler, kadın ve erkek bireylerin yaşadığı deneyimleri ve ihtiyaçlarını daha iyi anlamak için cinsiyete özel tedavi ve destek programları geliştirebilir. Bu, danışanların kendilerini ifade etmeleri ve duygusal iyilik hallerini artırmaları için uygun bir ortam sağlayabilir.

Yüksek eğitim seviyesine sahip bireylerin aile içi iletişimde daha yüksek düzeyler sergilediği ve algılanan duygusal istismar konusunda belirgin farklılıklar olduğu dikkate alındığında, klinisyenler, danışanlarının eğitim düzeyine uygun iletişim ve destek stratejileri geliştirmelidir. Eğitim seviyesine bağlı olarak danışmanlık yöntemlerini uyarlamak, bireylerin algıladıkları duygusal istismarın üstesinden gelmelerine ve psikolojik esnekliklerini artırmalarına yardımcı olabilir.

Kaynakça

- Aluş, Y. (2016). *Türk ailesinde eşler arası mutluluk algısı ve beklentileri: Sakarya ili örneği* (Yayınlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi.
- Anderson, J. A. (1996). *Communication theory: Epistemological foundations*. The Guilford Press.
- Arslan, G., & Balkıs, M. (2016). Ergenlerde duygusal istismar, problem davranışlar, öz-yeterlik ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişki. *Sakarya University Journal of Education*, 6(1), 8-22.
- Aslan, K. (2002). Değişen toplumda aile ve çocuk eđitiminde sorunlar. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(2), 25-33.
- Bayraktar, S. (2015). *İnsanlığın kanayan yarası çocuk istismarı ve ihmali*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Bilgen, İ. (2021). *Terapide psikolojik esneklik: Kabul ve adanmışlık terapisi*. Epsilon Yayınları.
- Blackledge, J. T., Ciarrochi, J., & Deane, F. P. (Eds.). (2009). *Acceptance and commitment therapy: Contemporary theory, research, and practice*. Australian Academic Press.
- Bornstein, M. H. (2019). *Handbook of parenting: Volume 1: Children and parenting* (3rd ed.). Routledge.
- Bowen, M. (1978). *Family therapy in clinical practice*. Jason Aronson.
- Branstetter, A. S., Bower, H., Komien, J., & Amass, L. (2008). A history of sexual, emotional, or physical abuse predicts adjustment during opioid maintenance treatment. *Journal of Substance Abuse Treatment*, 34(2), 208-214.
- Burleson, B. R., & Farrell, E. L. (2002). Emotional support and interpersonal communication. In M. L. Knapp & J. A. Daly (Eds.), *The SAGE handbook of interpersonal communication* (pp. 374-414). Sage Publications.
- Büyüköztürk, ř., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, ř., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (14. bs.). Pegem Akademi.
- Canel, A. N. (2012). *Aile yaşam becerileri* (1. baskı). İstanbul: Nakış Yayınevi.

- Caughlin, J. P., Koerner, A. F., Schrod, P., & Fitzpatrick, M. (2011). Interpersonal communication in family relationships. In *The Sage handbook of interpersonal communication* (pp. 375-396). SAGE Publications.
- Chaplin, T. M., & Aldao, A. (2013). Gender differences in emotion expression in children: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 139(4), 735-765.
- Cohen, J. R., & Thakur, H. (2021). Developmental consequences of emotional abuse and neglect in vulnerable adolescents: A multi-informant, multi-wave study. *Child Abuse & Neglect*, 111, Article 104811.
- Corbett, A. (2004). *What is a family?: And why it matters: Achieving a workable definition* (1st ed.). Tasmania Family Institute.
- Cross, S. E., Hardin, E. E., & Gercek-Swing, B. (2011). The what, how, why, and where of self-construal. *Personality and Social Psychology Review*, 15(2), 142-179.
- Crowell, J. A., Treboux, D., Gao, Y., Fyffe, C., Pan, H., & Waters, E. (2002). Assessing secure base behavior in adulthood: Development of a measure, links to adult attachment representations, and relations to couples' communication and reports of relationships. *Developmental Psychology*, 38(5), 679-693.
- Cüceloğlu, D. (2015). *İçimizdeki çocuk*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Çalışkan, N., & Aslander, M. (2014). Aile içi iletişim ve siber yaşam: Teorik bir çözümleme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 263-277.
- Dede, E. (2017). *Tıp hukukunda çocuk hastaların hakları*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Dinleyici, M., & Dağlı, F. (2016). Duygusal ihmal, istismar ve çocuk hekiminin rolü. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 38(2), 18-27.
- Dixon, M. R., Hayes, S. C., & Belisle, J. (2023). *Acceptance and commitment therapy for behavior analysts: A practice guide from theory to treatment* (1st ed.). Routledge.
- Doğan, B., & Eser, M. (2013). Üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma yöntemleri: Nazilli MYO örneği. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 29-39.

- Doyle, C. (2001). *Surviving and moving on: Self-help for survivors of childhood sexual abuse*. Taylor & Francis.
- Eccles, J. S., & Harold, R. D. (1993). Parent-school involvement during the early adolescent years. *Teachers College Record*, 94(3), 568-587.
- Elkin, N. (2016). Olumlu ergen gelişiminde aile içi iletişimin önemi. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 25(3), 110-118.
- Elo, I. T., Mykyta, L., Margolis, R., & Culhane, J. F. (2009). Perceptions of neighborhood disorder: The role of individual and neighborhood characteristics. *Social Science Quarterly*, 90(5), 1298-1320.
- Erdoğan, İ. (2002). *İletişimi anlamak*. Erk Yayınları.
- Erdoğan, Ö., & Anık, C. (2018). Aile iletişim kalıpları ölçeğinin Türkçe formunun geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, 29, 21-46.
- Ersanlı, K., Yılmaz, M., & Özcan, K. (2013). Algılanan duygusal istismar ölçeği (ADİÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 147-164.
- Fitzpatrick, M. A. (2004). Family communication patterns theory: Observations on its development and application. *Journal of Family Communication*, 4(3-4), 167–179.
- Francis, A. W., Dawson, D. L., & Golijani-Moghaddam, N. (2016). The development and validation of the comprehensive assessment of acceptance and commitment therapy processes (CompACT). *Journal of Contextual Behavioral Science*, 5, 134-145.
- Galvin, K., Braithwaite, D. O., & Bylund, C. (2015). *Family communication: Cohesion and change*.
- Gaukroger, C. E. D. (2018). *The role of psychological flexibility within detection and regulation of emotion* (Doctoral dissertation). Leeds University.
- Gillanders, D. T., Bolderston, H., Bond, F. W., Dempster, M., Flaxman, P. E., Campbell, L., Kerr, S., Tansey, L., Noel, P., Ferenbach, C., Masley, S., Roach, L., Lloyd, J., May, L., Clarke, S., & Remington, B. (2014). The development

- and initial validation of the cognitive fusion questionnaire. *Behavior Therapy*, 45(1), 83-101.
- Glaser, D. (2002). Emotional abuse and neglect (psychological maltreatment): A conceptual framework. *Child Abuse & Neglect*, 26, 697–714.
- Glaser, D. (2011). How to deal with emotional abuse and neglect: Further development.
- Graham-Bermann, S. A., & Levendosky, A. A. (1997). The social functioning of preschool-age children whose mothers are emotionally and physically abused. *Journal of Emotional Abuse*, 1(1), 59-84.
- Gudykunst, W. B. (2005). Anxiety/uncertainty management (AUM) theory: Current status. In W. B. Gudykunst (Ed.), *Theorizing about intercultural communication* (pp. 281-322). Sage Publications.
- Güler, M. (2020). Aile içi iletişimin psikolojik esneklik üzerindeki etkisi. *Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 15(3), 215-230.
- Harris, R. (2016). *ACT'i kolay öğrenmek: İlkeler ve ötesi için hızlı bir başlangıç* (H. T. Karatepe & K. F. Yavuz, Çev.; 1. baskı). Litera Yayıncılık. (Orijinal eserin yayın tarihi 2009).
- Harris, R. (2006). Embracing your demons: An overview of acceptance and commitment therapy. *Psychotherapy in Australia*, 12(4), 2-8.
- Harris, R. (2022). *ACT'i kolay öğrenmek* (2. baskı, B. F. Esen & F. K. Yavuz, Çev.). Litera Yayıncılık.
- Hayes, S. C., Strosahl, K. D., & Wilson, K. G. (1999). *Acceptance and commitment therapy: An experiential approach to behavior change*. Guilford Press.
- Hayes, S. C., Strosahl, K. D., & Wilson, K. G. (2006). *Acceptance and commitment therapy: An experiential approach to behavior change*. Guilford Press.
- Hayes, S. C., Wilson, K. G., Gifford, E. V., Follette, V. M., & Strosahl, K. (1996). Experiential avoidance and behavioral disorders: A functional dimensional approach to diagnosis and treatment. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 64(6), 1152-1168.

- Hayes, S. C., & Lillis, J. (2021). *Kabul ve kararlılık terapisi* (D. Aksoy, Çev.; 1. baskı). Okuyan Us Yayınevi.
- Hayes, S. C. (1993). Analytic goals and the varieties of scientific contextualism. In S. C. Hayes, L. J. Hayes, H. W. Reese, & T. R. Sarbin (Eds.), *Varieties of scientific contextualism* (pp. 11-27). Context Press.
- Hayes, S. C., Luoma, J. B., Bond, F. W., Masuda, A., & Lillis, J. (2006). Acceptance and commitment therapy: Model, process, and outcomes. *Behavior Research and Therapy*, 44(1), 1–25.
- Hayes, S. C., Villatte, M., Levin, M., & Hildebrandt, M. (2011). Open, aware, and active: Contextual approaches as an emerging trend in the behavioral and cognitive therapies. *Annual Review of Clinical Psychology*, 7, 141-168.
- İşmen, E., & Aydın, B. (2013). Duygusal istismarının liseli ergenlerin kendini kabul seviyelerine etkisi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(8), 127-134.
- Johnson, D. M., Zlotnick, C., & Perez, S. (2011). Cognitive behavioral treatment of PTSD in residents of battered women's shelters: Results of a randomized clinical trial. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 79(4), 542-551.
- Karabekiroğlu, K. (2009). *Ergenlerde ruh sağlığı rehberi*. Say Yayınları.
- Karakurt, G., & Silver, K. E. (2013). Emotional abuse in intimate relationships: The role of gender and age. *Violence Victims*, 28(5), 804-821.
- Karakuş, S. (2020). *Otantiklik ve yaşam doyumunun aleksitimi ile açıklanmasında psikolojik esnekliğin aracı rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mersin Üniversitesi.
- Karakuş, S., & Akbay, S. E. (2020). Psikolojik Esneklik Ölçeği: Uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 32-43.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel Yayınları.
- Karasu, F., & Bilgen, F. (2017). Anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal ve fiziksel istismar/ihmal davranışları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 22-34.
- Kashdan, T. B., & Rottenberg, J. (2010). Psychological flexibility as a fundamental aspect of health. *Clinical Psychology Review*, 30(7), 865-878.

- Katz, J., & Arias, I. (1999). Psychological abuse and depressive symptoms in dating women: Do different types of abuse have differential effects? *Journal of Family Violence*, 14(3), 281-295.
- Kaynak, M., & Doğan Arslan, A. (2018). A study of the relationship between the level of emotional abuse perceived by high school students and their levels of psychological resilience. *Sakarya University Journal of Education*, 8(2), 187-201.
- Kitzmann, K. M., Gaylord, N. K., Holt, A. R., & Kenny, E. D. (2003). Child witnesses to domestic violence: A meta-analytic review. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71(2), 339-352.
- Knapp, M. L., Vangelisti, A. L., & Caughlin, J. P. (2014). *Interpersonal communication and human relationships* (8th ed.). Pearson.
- Koçmarlar, H., & Akbağ, M. (2018). Ergenlerin anne baba ve öğretmenlerinden algıladıkları duygusal istismarın öz-yeterlilikleri üzerindeki yordayıcı etkisi üzerine bir inceleme. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 1323-1360.
- Koerner, A. F., & Fitzpatrick, M. A. (1997). Family type and conflict: The impact of conversation orientation and conformity orientation on conflict in the family. *Communication Studies*, 48(1), 59-75.
- Koerner, A. F., & Fitzpatrick, M. A. (2002). Toward a theory of family communication. *Communication Theory*, 12(1), 70-91.
- Koerner, A. F., & Schrod, P. (2014). An introduction to the special issue on family communication patterns theory. *Journal of Family Communication*, 14(1), 1-15.
- Kolburan, G. (2021). *Duygusal istismar*. Seçkin Yayınları.
- Kul, A., & Türk, F. (2020). Kabul ve adanmışlık terapisi (ACT) üzerine bir derleme çalışması. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(29 Ekim Özel Sayısı), 3773-3805.
- Kwok, S. Y. C. L., Gu, M., & Kwok, K. (2022). Childhood emotional abuse and adolescent flourishing: A moderated mediation model of self-compassion and curiosity. *Child Abuse & Neglect*, 129.

- Latalova, K., Kamaradova, D., & Prasko, J. (2014). Perspectives on perceived stigma and self-stigma in adult male patients with depression. *Neuropsychiatric Disease and Treatment*, 10, 1399-1405.
- Lazar, J. (2001). *İletişim bilimi* (C. Anık, Çev.). Vadi Yayınları.
- Levin, M. E., Hildebrandt, M. J., Lillis, J., & Hayes, S. C. (2012). The impact of treatment components suggested by the psychological flexibility model: A meta-analysis of laboratory-based component studies. *Behavior Therapy*, 43(4), 741-756.
- Levin, M. E., MacLane, C., Daflos, S., Seeley, J. R., Hayes, S. C., Biglan, A., & Pistorello, J. (2014). Examining psychological inflexibility as a transdiagnostic process across psychological disorders. *Journal of Contextual Behavioral Science*, 3(3), 155-163.
- Littlejohn, S. W., & Foss, K. A. (2021). *Theories of human communication* (12th ed.). Waveland Press.
- Lucas, J. J., & Moore, K. A. (2020). Psychological flexibility: Positive implications for mental health and life satisfaction. *Health Promotion International*, 35(2), 312-320.
- Masuda, A., & Tully, E. C. (2012). The role of mindfulness and psychological flexibility in somatization, depression, anxiety, and general psychological distress in a nonclinical college sample. *Journal of Evidence-Based Complementary & Alternative Medicine*, 17(1), 66-71.
- McGinn, L. (2012). Mindfulness, psychological flexibility, and emotional schemas. *International Journal of Cognitive Therapy*, 5(4), 406-419.
- McLeod, J. M., & Chaffee, S. H. (1972). The construction of social reality. In J. Tedeschi (Ed.), *The social influence process* (pp. 50-59). AldineAtherton.
- McLeod, J. M., & Chaffee, S. H. (1973). Interpersonal approaches to communication research. *American Behavioral Scientist*, 16(4), 469-499.
- Miller, A. (2015). *Beden asla yalan söylemez*. Okuyan Us Yayıncılık.

- Murty, S., Asa, C. P., Zwerling, C., Burmeister, L. F., & Merchont, J. A. (2003). Physical and emotional partner abuse reported by men and women in a rural community. *American Journal of Public Health*, 93(7), 1073–1075.
- Nalbant, A., & Yavuz, K. F. (2019). Dil kozasından çıkış: Bilişsel ayrışma. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 58–62.
- Navidian, A., Vahedi, S., Badri-Gargary, R., & Fathi-Azar, E. (2021). The impact of teaching philosophy for children on the psychological flexibility of elementary students with a cultural-based approach. *Journal of Applied Psychological Research*, 12(2).
- Ong, C. W., Lee, E. B., Petersen, J. M., Levin, M. E., & Twohig, M. P. (2021). Is perfectionism always unhealthy? Examining the moderating effects of psychological flexibility and self-compassion. *Journal of Clinical Psychology*, 1–16.
- Orhaner, G. (2018). *Yetişkin bireylerde algılanan duygusal istismar düzeyleri ile benlik saygısı arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Polat, O. (2016). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 15–34.
- Polat, O. (2017). *Tüm boyutlarıyla çocuk istismarı tanımlar*. Seçkin Yayınları.
- Polat, O. (2018). *Adli psikolojiye giriş*. Seçkin Yayınları.
- Ramaci, T., Bellini, D., Presti, G., & Santisi, G. (2019). Psychological flexibility and mindfulness as predictors of individual outcomes in hospital health workers. *Frontiers in Psychology*, 10, 1302.
- Ramnerö, J., & Törneke, N. (2021). *İnsan davranışının ABC'si* (4. baskı, Çev. K. F. Yavuz & H. T. Karatepe). Litera Yayıncılık.
- Randall, A. K., & Bodenmann, G. (2009). The role of stress on close relationships and marital satisfaction. *Clinical Psychology Review*, 29(2), 105–115.
- Repetti, R. L., Taylor, S. E., & Seeman, T. E. (2002). Risky families: Family social environments and the mental and physical health of offspring. *Psychological Bulletin*, 128(2), 330–366.

- Riggs, S. A., & Kaminski, P. L. (2010). Childhood emotional abuse, adult attachment, and depression as predictors of relational adjustment and psychological aggression. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 19(1), 75–104.
- Ritchie, L. D., & Fitzpatrick, M. A. (1990). Family communication patterns: Measuring intrapersonal perceptions of interpersonal relationships. *Communication Research*, 17(4), 523–544.
- Rothon, C., Head, J., Klineberg, E., & Stansfeld, S. (2011). Can social support protect bullied adolescents from adverse outcomes? A prospective study on the effects of bullying on the educational achievement and mental health of adolescents at secondary schools in East London. *Journal of Adolescence*, 34(3), 579–588.
- Ruben, B. D. (1984). *Communication and human behavior*. Macmillan Publishing Co.
- Ruiz, F. J. (2010). A review of acceptance and commitment therapy (ACT) empirical evidence: Correlational, experimental psychopathology, component and outcome studies. *International Journal of Psychology and Psychological Therapy*, 10(1), 125–162.
- Sandoz, E. K., Wilson, K. G., & DuFrene, T. (2011). *The mindfulness and acceptance workbook for bulimia: A guide to breaking free from bulimia using acceptance and commitment therapy*. New Harbinger Publications.
- Schultz, K., Walls, M., & Grana, S. J. (2021). Intimate partner violence and health: The roles of social support and communal mastery in five American Indian communities. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(13-14), NP6725-NP6746.
- Simon, V. A., & Furman, W. (2010). Interparental conflict and adolescents' romantic relationship conflict. *Journal of Research on Adolescence*, 20(1), 188-209.
- Siyez, D. M. (2003). *Duygusal istismara maruz kalan ve kalmayan ergenlerin benlik algıları ile depresyon ve kaygı düzeylerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Smith, C. P., & Freyd, J. J. (2013). Dangerous safe havens: Institutional betrayal exacerbates sexual trauma. *Journal of Trauma Stress*, 26(1), 119-124.
- Smith, S. R., & Hamon, R. R. (2012). *Family theories: An introduction*. Sage Publications.

- Solomon, D. H., & Theiss, J. A. (2013). *Interpersonal communication: Putting theory into practice*. Routledge.
- Stoddard, J. A., & Afari, N. (2022). *Act metaforları* (Çev. Tekin, G. & Ergin, B.). Epsilon Yayınları.
- Şahin, S., & Aral, N. (2012). Aile içi iletişim. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 55-66.
- Şimşek, S., & Önder, F. C. (2011). Ergenlerde davranış problemlerinin, anne-babadan ve öğretmenlerden algılanan duygusal istismar açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(3), 1123-1137.
- Tedeschi, R. G., & Calhoun, L. G. (2004). Posttraumatic growth: Conceptual foundations and empirical evidence. *Psychological Inquiry*, 15, 1-18.
- Thompson, R. S., Bonomi, A. E., Anderson, M., Reid, R. J., Dimer, J. A., Carrell, D., & Rivara, F. P. (2006). Intimate partner violence: Prevalence, types, and chronicity in adult women. *American Journal of Preventive Medicine*, 30(6), 447-457.
- Tirch, D. D., Leahy, R. L., Silberstein, L. R., & Melwani, P. S. (2012). Emotional schemas, psychological flexibility, and anxiety: The role of flexible response patterns to anxious arousal. *International Journal of Cognitive Therapy*, 5(4), 380-391.
- Toprak, T. B., Arıcak, O. T., & Yavuz, K. F. (2020). Tıp fakültesi öğrencilerinde tükenmişlik derecesi, psikolojik esneklik ve değerler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 16-27.
- Turla, A. (2002). Çocuk istismarı ve ihmali olgularına tıbbi yaklaşım. *OMÜ Tıp Dergisi*, 19(4), 291-300.
- Wang, M., & Xiao, Y. (2021). Effective ways to reduce risk factors for child psychological abuse. *Aggression and Violent Behavior*, 101664.
- West, R., & Turner, L. H. (2020). *Introducing communication theory: Analysis and application* (7th ed.). McGraw-Hill Education.

- Whitehead, L., Jacob, E., Towell, A., Abu-Qamar, M., & Cole-Heath, A. (2018). The role of the family in supporting the self-management of chronic conditions: A qualitative systematic review. *Journal of Clinical Nursing*, 27(1-2), 22-30.
- Yates, T. M. (2007). The developmental consequences of child emotional abuse: A neurodevelopmental perspective. *Journal of Emotional Abuse*, 7, 9-34.
- Yavuz, F. (2015). Kabul ve kararlılık terapisi (ACT) genel bir bakış: Acceptance and commitment therapy (ACT): An overview. *Türkiye Klinikler*, 8(2), 21–27.
- Yenibaş, R., & Şirin, A. (2007). *Ailede çocuğun istismarı ve umutsuzluk*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yoshihama, M., Horrocks, J., & Kamano, S. (2009). The role of emotional abuse in intimate partner violence and health among women in Yokohama, Japan. *American Journal of Public Health*, 99(4), 647-653.
- Koçoğlu, Z. (2013). Cinsiyet farkının İngilizce öğrenen öğrenciler ile anadili İngilizce olan kişiler arasındaki iletişime etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 279-292.
- Zhou, X., & Zhen, R. (2022). How do physical and emotional abuse affect depression and problematic behaviors in adolescents? The roles of emotional regulation and anger. *Child Abuse & Neglect*, 129.

Ekler

Ek-1 Aydınlatılmış Onam Formu

Değerli Katılımcı;

Bu çalışma, Doç. Dr. Ezgi ULU danışmanlığında Yakın Doğu Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans programı öğrencisi Psk. Zübeyde KURT tarafından Aile İçi İletişimin Duygusal İstismar ve Psikolojik Esneklik İle İlişkisini araştırmak amacıyla yürütülen bir tez çalışmasıdır.

Bu araştırmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına bağlıdır. Aşağıdaki onay kutucuğunu “evet” şeklinde işaretlerseniz araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etmiş sayılırsınız. Araştırma kapsamında kimlik bilgileri gibi özel bilgiler istenmemektedir. Bu çalışma süresince toplanan veriler yalnızca akademik araştırma amacı ile kullanılacaktır ve yalnızca ulusal/uluslararası akademik toplantılarda ve/veya yayınlarda sunulacaktır. Araştırmadan herhangi bir sebeple ayrılmak isterseniz, araştırma ekibi ile aşağıda yer alan bilgileri kullanarak iletişime geçebilirsiniz. Uygulama yaklaşık olarak 15-20 dakika sürmektedir. Çalışmaya katılmayı kabul edip, ölçek maddelerini doldurmaya başladıktan sonra herhangi bir nedenle bataryayı tamamlamak istemezseniz, ölçeği yarıda bırakıp süreci sonlandırabilirsiniz. Bu konu ile ilgili herhangi bir sorunuz ya da endişeniz olursa aşağıdaki iletişim bilgilerinden ulaşabilirsiniz.

İlginiz ve katılımınız için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarız.

Araştırma Ekibi:

Psk. Zübeyde KURT

Mail: zubeydekurttttt@gmail.com

Bu çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.

Evet ()

Hayır ()

Ek-2 Bilgilendirme Formu

Değerli Katılımcılar,

Yakın Doğu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programında yürüteceğim tez çalışmam için araştırma yapmaktayım. Ölçeklerde ve bilgi formunda isminiz yazılmayacaktır ve verdiğiniz cevaplar gizli kalacaktır. Tamamen gönüllük esasına bağlı olacaktır. Araştırma sonuçları bireysel bilgi olarak değil, grup ortalaması olarak bilimsel raporda kullanılacaktır. Eğer çalışmayla ilgili bir şikayetiniz, görüşünüz veya sorunuz varsa bunu çalışmanın araştırmacısı Psk. Zübeyde KURT'a iletebilirsiniz.

Katılımınız için teşekkür ederim.

Psk. Zübeyde KURT

Yakın Doğu Üniversitesi, Klinik Psikoloji Bölümü

Lefkoşa

Mail: zubeydekurttttt@gmail.com

Ek-3 Sosyo-Demografik Bilgi Formu**Cinsiyetiniz**

Kadın Erkek

Yaşınız

.....

Medeni Durumunuz

Bekar Evli

Eğitim Durumunuz

Önlisans ve altı Lisans Yüksek Lisans ve üzeri

Anne Eğitim Durumunuz

Lise ve altı Önlisans Lisans ve üzeri

Baba Eğitim Durumunuz

Lise ve altı Önlisans Lisans ve üzeri

Ek-4 Aile İçi İletişim Kalıpları Ölçeği

No	Lütfen her maddeyi okuyunuz ve ÇOCUKLUK DÖNEMİNİZİ DÜŞÜNEREK duygularınızı ifade eden en uygun seçeneği işaretleyiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Siyaset ve din gibi bazı kimselerin görüş ayrılığına düştüğü konular hakkında ailemiz içinde sıklıkla konuşurduk.					
2	Ebeveynlerim sık sık "aile kararlarında aile üyelerinin her birinin söz sahibi olması gerektiğini" söylerlerdi.					
3	Ailem bir konu hakkında konuşurken, ebeveynlerim sık sık benim fikrimi sorardı.					

Ek-5 Yetişkinler İçin Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği

İFADELER	T a m a m e n K a t ı l ı y o r u m	K a t ı l ı y o r u m	K a r a r s ı z ı m	K a t ı l ı m ı y o r u m	K e s i n l i k l e K a t ı l ı m ı y o r u m
1. Başarısız olduğumda benimle alay ederler.	()	()	()	()	()
2.Fiziksel görünümümle (kilolu olma, boy kısalığı vb.) ilgili sürekli şaka yaparlar.	()	()	()	()	()
3.Genellikle yanlışlarım yüzüme vurulur.	()	()	()	()	()

Ek-6 Psikolojik Esneklik Ölçeği

Psikolojik Esneklik Ölçeği

Aşağıda psikolojik esneklik düzeyinizi ölçmeye ilişkin ifadeler yer almaktadır. Sizden, kendi yaşantınızı dikkate alarak aşağıdaki ifadeleri değerlendirmeniz istenmektedir. Her bir maddeye katılma durumunuza göre 7 aralıklı ölçek üzerinde, ilgili rakam üzerine çarpı (X) koyarak gösteriniz.

	Hiç Tamamen Katılmıyorum Katılıyorum 1-----2-----3-----4-----5-----6-----7	Hiç katılmıyorum						Tamamen katılıyorum
1.	Benim için neyin önemli olduğunu ve hayatımda gelmek istediğim noktayı biliyorum.	1	2	3	4	5	6	7
2.	Duygu ve düşüncelerin ortaya çıkmasını engellemek için bir şeylerle meşgul olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6	7
3.	Olumsuz duygular hissettiğimde dikkatimi dağıtmaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6	7

Ek-7 Ölçek İzinleri

08:31
46

Skype

<
↓

🗑️

✉️

⋮

Aile içi İletişim Kalıpları Ölçeği İzin
☆

Gelen kutusu

Z

ben 01:05
alıcı: oerdoğan1969

😊
↩️
⋮

Merhaba, Adım Zübeyde KURT ve şu anda Yakın Doğu Üniversitesi'nde yüksek lisans öğrencisiyim. Tez çalışmamın başlığı " AİLE İÇİ İLETİŞİMİN DUYGUSAL İSTİSMAR VE PSİKOLOJİK ESNEKLİK İLE İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ" olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda, çalışmam için Aile içi İletişim Kalıpları Ölçeğini kullanmak istiyorum. Bu ölçeği kullanma izni alabilmem için sizden gerekli izni talep etmekteyim. Konuyla ilgili geri dönüşünüzü rica ederim. Saygılarımla

ÖMER ERDOĞAN 08:30
alıcı: ben

😊
↩️
⋮

Zübeyde selam "Aile İletişim Kalıpları Ölçeğini" araştırmanızda kulana bilirsiniz. Başarılar dilerim

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Erdoğan
Kastamonu Üniversitesi
İTBF Psikoloji Bölümü

⋮

İLETİNİN TAMAMINI GÖSTER

Aile İletişim
Kalıpları Ölçeğini...
PDF PDF

↩️
Yanıtla

➡️
Yönlendir

😊

10:42

Psikolojik esneklik ölçeği izni

Gelen kutusu

Sena Karakuş 10:21

alıcı: ben ✓

Merhaba, öncelikle ölçeğe olan ilginizden dolayı teşekkür ediyorum. Ölçeği tabi ki kullanabilirsiniz. Sonuçları da benimle paylaşırsanız çok mutlu olurum. Size ekte ölçeği ve değerlendirme kısmını iletiyorum. Değerlendirme kısmında ufak değişiklik var o yüzden gönderdiğim eki kullanmanızı rica ediyorum. Ölçekten toplam puan alınabilmektedir. Çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim. Sevgiler.

İLETİNİN TAMAMINI GÖSTER

Psikolojik Esneklik
Ölçeği.docx

Doküman

Yanıtla

Yönlendir

13:52

LTE 90

Duygusal İstismar Ölçeği İzin Talebi

Gelen kutusu

ben 27 Mar

Merhaba, Adım Zübeyde KURT ve şu anda Yakın Doğu Üniversite...

Kurtman Ersanlı 26 Tem

alıcı: ben ✓

Kullanabilirsiniz. çalışmalaeınızda başarılar silerim.

Zübeyde KURT <zubeydekurttttt@gmail.com>, 27 Mar 2024 Çar, 12:38 tarihinde şunu yazdı:

...

Yanıtla

Yönlendir

Ek-8 Özgeçmiş

Zübeyde KURT, 15 Haziran 1999 tarihinde Türkiye'nin güneyinde bulunan Adana ilinde dünyaya gelmiştir. Eğitim hayatına, ilk ve ortaöğretimini Adana'nın Ceyhan ilçesinde bulunan Remzi Oğuz Arık İlkokulu'nda tamamlayarak başlamış, burada edindiği temel bilgilerle birlikte öğrenme sevgisini geliştirmiştir. Lise eğitimini, bir yıl süreyle İngilizce hazırlık sınıfı okuyarak, sonrasında ise Osmaniye Tosçelik Sosyal Bilimler Lisesi'nde sürdürmüş ve burada sosyal bilimler alanında kapsamlı bir eğitim almıştır. 2018 yılında, Kıbrıs'taki sosyal bilimler alanında tanınmış bir eğitim kurumu olan Kıbrıs Sosyal Bilimler Üniversitesi'nde Türkçe eğitim veren programdan lisans derecesini başarıyla elde etmiş ve aynı yılın sonbaharında, psikoloji alanında derinlemesine bilgi sahibi olabilmek amacıyla Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans programına kaydolmuştur. Yüksek Lisans eğitim süresi içerisinde Yakın Doğu Üniversitesi Hastanesi'nde staj yaparak teorik bilgilerini pratiğe dökme fırsatı bulmuş ve bu stajları, yetkinliklerini pekiştiren başarı sertifikaları ile tamamlamıştır.

Ek-9 İntihal Rapor Oramı

Sayfa 2 of 53 - Bütünlük Genel Bakış

Gönderi Kimliği trn:oid::1:3123945258

14% Genel Benzerlik

Her veri tabanı için çıkarılan kaynaklar da dâhil tüm eşleşmelerin kombine toplamı.

Ön Sıradaki Kaynaklar

- 10% İnternet kaynakları
 - 8% Yayınlar
 - 9% Gönderilen çalışmalar (Öğrenci Makaleleri)
-

Ek-10 Etik Kurul Onay Formu

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

21.05.2024

Sayın Zübeyde Kurt

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2024/1812 proje numaralı ve **"Aile İçi İletişimin Duygusal İstismar ve Psikolojik Esneklik ile İlişkisinin İncelenmesi"** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Prof. Dr. Aşkın KIRAZ

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Koordinatörü